На основу члана 9. став 5, члана 14. став 2, члана 15. став 2, члана 17. став 4, члана 20. став 3, члана 23. став 4, члана 25. став 3, члана 26. став 3, члана 27. став 7, члана 28. став 3. и члана 29. став 3. Закона о органској производњи („Службени гласник РС”, бр. 30/10 и 17/19 – др. закон),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње

"Службени гласник РС", број 95 од 3. јула 2020, 24 од 19. марта 2021.

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописују услови које треба да испуни контролна организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, методе органске биљне и сточарске производње, дужина трајања периода конверзије у биљној и сточарској производњи, начин вршења контроле у органској производњи и мере које овлашћена контролна организација одређује у случају утврђених неправилности у начину обављања производње органских производа, садржина и образац евиденције коју води овлашћена контролна организација, као и начин вођења те евиденције, садржина и образац збирне евиденције, технолошки поступци прераде у органској производњи, састојци, адитиви и помоћне супстанце које се користе у преради органских производа, начин чишћења и средства за чишћење технолошких линија, изглед ознаке и националног знака органских производа, као и начин складиштења и превоза органских производа.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *адитив* јесте свака супстанца која се, без обзира на њену хранљиву вредност, не користи као намирница нити представља карактеристичан састојак намирнице, али се из технолошких разлога додаје намирници у току производње, прераде, припреме, обраде, паковања, транспорта или чувања и директно или индиректно преко својих међупроизвода постаје или може да постане њен састојак;

2) *аквакултура* јесте гајење риба, млађи и оплођене икре, као и осталих водених организама у објектима за њихово гајење и кавезима;

3) *база репродуктивног материјала за органску производњу* (у даљем тексту: база репродуктивног материјала) јесте списак биљних врста и сорти биља које су произведене методама органске производње, а у складу са прописима којима се уређује признавање сорти, односно производња семена и садног материјала, чији се репродуктивни материјал може користити у органској производњи, а која се води у електронском облику и која је доступна корисницима преко интернет странице министарства надлежног за послове пољопривреде (у даљем тексту: Министарство);

4) *ветеринарски медицински производ* јесте свака супстанца или комбинација супстанци која се користи за лечење или спречавање болести код животиња и која је прописана за животиње у циљу давања медицинске дијагнозе или враћања, исправљања или модификовања физиолошких функција;

5) *ветеринарски третман* јесте свака лековита или превентивна терапија која се примењује против једне специфичне болести;

6) *добављач репродуктивног материјала у органској производњи* (у даљем тексту: добављач репродуктивног материјала) јесте правно лице са седиштем у Републици Србији које производи, дорађује, ставља у промет или увози репродуктивни материјал који се користи у органској производњи;

7) *генетички модификован организам (у даљем тексту: ГМО)* јесте организам чији је генетички материјал промењен методама савремене биотехнологије;

8) *густина држања* јесте жива маса животиња по кубном метру воде у било којој фази раста и развоја, односно, маса по квадратном метру површине у случају рибе лист и шкампа;

9) *интегритет органског производа* јесте производ који нема неправилности која:

(1) у било којој фази производње, припреме и дистрибуције утиче на карактеристике органског производа, или

(2) се понавља или је намерна;

10) *јонизујуће зрачење* јесте пренос енергије у облику честица или електромагнетних таласа, таласне дужине од 100 нанометара или мање или фреквенције од 3 x 1015 Hz или је у стању да произведе јоне индиректно или директно;

11) *мрестилиште* јесте место за размножавање, излегање и узгој риба и других водених организама у раним фазама животног циклуса;

12) *непрерађени производи* јесу производи који нису били подвргнути преради, укључујући производе који су раздвојени, издељени, одсечени, нарезани, откоштени, уситњени, одрани, млевени, сецкани, очишћени, обрађени, ољуштени, млевени дробљењем, охлађени, замрзнути, дубоко замрзнути или одмрзнути;

13) *обновљиви извори енергије* јесу извори енергије који се налазе у природи и обнављају се у целости или делимично, посебно енергија водотокова, ветра, неакумулирана сунчева енергија, биомаса, геотермална енергија и друго;

14) *први прималац* јесте физичко, односно правно лице коме се испоручује пошиљка из увоза за даљу прераду, односно стављање у промет;

15) *прерађени производи* јесу производи који настају прерадом непрерађених производа и који могу да садрже састојке који су потребни за њихову производњу или који им дају посебне карактеристике;

16) *припрема органских производа* (у даљем тексту: припрема) јесте руковање непрерађеним и прерађеним производима у процесу производње, као и њихово паковање и/или обележавање;

17) *технолошки поступак прераде* јесте сваки поступак који битно мења почетни производ, укључујући загревање, димљење, саламурење, зрење, сушење, маринирање, екстраховање, екструзију или комбинацију ових процеса, укључујући употребу дозвољених супстанци и састојака у производњи хране и хране за животиње, у складу са овим правилником;

18) *поликултура у оквиру аквакултуре* (у даљем тексту: поликултура) јесте гајење две или више врста, најчешће са различитих трофичких нивоа, а у оквиру исте производне јединице;

19) *помоћно средство у преради* јесте свака супстанца која не представља састојак прехрамбеног производа, а која се намерно додаје при преради сирових материјала, намирница или њихових састојака да би се обезбедили одређени технолошки захтеви за време третирања или прераде, што може да резултира ненамерним, али технолошки неизбежним присуством резидуа супстанце или њених деривата у прехрамбеном производу, под условом да те резидуе не представљају здравствени ризик и да немају технолошки ефекат у финалном производу;

20) *вино, шира и други производа од грожђа, шире, кљука и вина* (у даљем тексту: производи из сектора вина) јесу производи прописани законом којим се уређује вино искључујући ароматизовано вино;

21) *производна јединица* јесте земљиште, објекат, просторија или простор који се користе за производњу (производне парцеле, пашњаци, отворени простор, сточарски објекти, рибњаци, системи за аквакултуру и производњу морских трава, приобаље чије је коришћење дозвољено, простори за складиштење биљака, биљних производа, производа морских трава, производа од животиња, сировина и свих других инпута значајних за органску производњу);

22) *производ произведен од ГМО* јесте производ који је у потпуности или делимично добијен од ГМО, али који не садржи и не састоји се од ГМО;

23) *производ произведен помоћу ГМО* јесте производ који је добијен коришћењем ГМО као последњег живог организма у поступку производње, али који не садржи ГМО, не састоји се од ГМО и није произведен од ГМО;

24) *производ за заштиту биља* јесте активна супстанца и препарат који садржи једну или више активних супстанци у коначном облику, а који је намењен за заштиту биља или биљних производа од штетних организама или спречавање деловања штетних организама, деловање на животне процесе биљака различито од начина деловања средстава за исхрану биља, као што су регулатори развоја и раста биљака, заштиту биљних производа током складиштења, који се примењују пре или после жетве, односно бербе, изузев конзерванаса, уништавање нежељених биљака или њихових делова;

25) *производни циклус у оквиру аквакултуре* јесте животни циклус риба и других водених организама;

26) *растилиште* јесте средишња фаза у производњи риба, односно фаза између мрестилишта и фазе раста, која се завршава у првој трећини производног циклуса;

27) *састојак* јесте свака компонента, укључујући и адитиве, која се употребљава у производњи или припреми намирнице и присутна је у намирници као таква или у измењеном облику. Под састојком се не сматрају:

(1) саставни делови састојка који се у току производног процеса издвоје и поново врате у пропорцији која није већа од првобитне,

(2) пренесени адитиви, односно адитиви који су у намирницу дошли директно преко једног или више састојака, а у самом производу немају технолошку функцију,

(3) помоћна средства у производњи, укључујући растваваче и ензимске препарате;

28) *стављање у промет* јесте дистрибуција, продаја, као и увоз, односно извоз органских производа;

29) *средство за исхрану биља* јесте ђубриво и супстрат;

30) *упакована храна* јесте појединачна намирница у целини или делимично унапред упакована у амбалажу тако да се њена садржина не може променити док се амбалажа не отвори или не оштети;

31) *хидропонска производња* јесте начин узгајања биљака чији су корени урођени само у раствор минералних ђубрива или у неки инертни медиј, као што је перлит, песак или минерална вуна, а коме је додат хранљиви раствор;

32) *храна* јесте свака супстанца или производ, прерађена, делимично прерађена или непрерађена, а намењена је за исхрану људи или се оправдано може очекивати да ће се користити за људску употребу, осим:

(1) хране за животиње,

(2) живих животиња, ако нису припремљене за стављање у промет ради исхране људи,

(3) биљака пре жетве, бербе или убирања плодова,

(4) медицинских производа,

(5) козметичких производа,

(6) дувана и дуванских производа,

(7) психоактивно контролисаних супстанци и прекурсора,

(8) остатака (резидуа) и контаминената.

Храна јесте и пиће, гума за жвакање, као и било која супстанца наменски додата храни током припреме, обраде или производње;

33) *храна за животиње* јесте свака супстанца или производ, прерађена, делимично прерађена или непрерађена, а намењена је за исхрану животиња које служе за производњу хране;

34) *храна за животиње из периода конверзије* јесте храна за животиње произведена у току периода конверзије, и то по истеку рока од 12 месеци од дана закључивања уговора о укључивању произвођача у органску производњу;

35) *чување, односно конзервирање органских производа* јесте било која радња на производима који нису подвргнути технолошким поступцима прераде, а који могу бити раздвојени, издељени, одсечени, нарезани, откоштени, уситњени, одрани, млевени, сецкани,

очишћени, обрађени, ољуштени, млевени дробљењем, охлађени, замрзнути, дубоко замрзнути или одмрзнути.

II. УСЛОВИ КОЈЕ ТРЕБА ДА ИСПУНИ КОНТРОЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА КОНТРОЛЕ И СЕРТИФИКАЦИЈЕ У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

Члан 3.

За обављање послова контроле и сертификације у органској производњи може се, у складу са законом којим се уређује органска производња, овластити контролна организација која је регистрована у Регистар привредних субјеката у складу са законом којим се уређује регистрација привредних субјеката и која у погледу акредитације, техничке опремљености и кадровске оспособљености испуњава следеће услове, и то:

1) да је акредитована од стране надлежног акредитационог тела Републике Србије у складу са стандардом SRPS EN ISO/IEC 17065;

2) да има успостављену организациону структуру, са описом обављања послова, као и успостављен начин вршења послова контроле и сертификације у органској производњи;

3) да има успостављену стандардну процедуру контроле која садржи детаљан опис контролних мера, мера предострожности и корективних мера које се предузимају приликом контроле;

4) да има канцеларијску опрему и опрему за телекомуникације са интернет конекцијом, неопходну за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи;

5) да има за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи најмање два лица у радном односу, од којих је једно на пословима контроле, а друго на пословима сертификације и које је стекло високо образовање на студијама другог степена (мастер академске студије, специјалистичке академске студије, мастер струковне студије), односно на основним студијама у трајању од најмање четири године, из области пољопривреде или технолошког инжењерства (и то прехрамбене технологије и биохемије) или ветеринарства или лице са научним степеном доктора наука – биотехничке науке или доктора наука – технолошко инжењерство или доктора медицинских наука – ветеринарска медицина или из области биологије или екологије или заштите животне средине или биохемије или лице са научним степеном доктора наука – биолошке науке или доктора наука – еколошке науке или доктора наука – науке о заштити животне средине или доктора наука – биохемијске науке, са одговарајућим искуством у обављању послова контроле, односно сертификације у органској производњи и завршеном обуком из области органске производње.

Члан 4.

Контролна организација подноси Министарству захтев за утврђивање испуњености услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, као и захтев за обнављање овлашћења за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, до 30. јуна текуће године за наредну годину, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Уз захтев за утврђивање испуњености услова за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи прилажу се:

1) доказ о регистрацији у Регистру привредних субјеката;

2) акт о акредитацији издат од стране надлежног акредитационог тела Републике Србије;

3) акт о организацији и опису и начину вршења послова контроле и сертификације у органској производњи;

4) доказ о успостављеној стандардној процедури контроле која садржи детаљан опис контролних мера, мера предострожности и корективних мера које се предузимају приликом контроле;

5) доказ о поседовању канцеларијске опреме и опреме за телекомуникације са интернет конекцијом, неопходне за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи;

6) подаци о запосленима (име и презиме, стручна спрема, радно искуство, стручно усавршавање, односно обуке из области органске производње, поступак и начин одабира кадрова, поступак за именовање и рад стручних комисија);

7) интерни акт о заштити података до којих се долази у поступку обављања послова контроле и сертификације;

8) уговори које контролна организација закључи са трећим лицима у вези са обављањем послова контроле и сертификације у органској производњи;

9) формулари докумената које издаје контролна организација у поступку контроле и сертификације;

10) изјава одговорног лица о непостојању сукоба интереса у вези са обављањем послова контроле и сертификације у органској производњи;

11) друга документација, ако је то потребно.

Уз захтев за обнављање овлашћења за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи прилаже се:

1) годишњи извештај о извршеној стручној контроли и сертификацији и решавањима по приговорима и споровима из претходне године;

2) извештај о насталим променама у организацији овлашћене контролне организације у току претходне године;

3) друга документација, ако је то потребно.

Документацију из става 2. тач. 1)–2) овог члана, Министарство прибавља по службеној дужности у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

III. МЕТОДЕ ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Члан 5.

У органској производњи не могу се употребљавати храна, храна за животиње, помоћна средства у преради, средства за заштиту и исхрану биља, оплемењивачи земљишта, репродуктивни материјал, микроорганизми или животиње који су ГМО или представљају производе добијене од или помоћу ГМО.

Порекло производа који се користи као храна или храна за животиње утврђује се на основу ознаке на производу или на основу пратећег документа који је приложен или достављен уз производ, у складу са законом којим се уређује безбедност хране, односно прописом којим се уређује декларисање, означавање и рекламирање хране.

Производе који се не користе као храна или храна за животиње који потичу из конвенционалне производње, а који се користе у органској производњи, треба да прати изјава продавца којом се потврђује да испоручени производи нису произведени од ГМО или помоћу ГМО.

Члан 6.

У преради органске хране или хране за животиње, односно сировина које се користе у производњи органске хране или хране за животиње, не може се користити јонизујуће зрачење.

1. Примена метода органске производње

Члан 7.

Методе органске производње обухватају методе органске биљне производње и методе органске сточарске производње.

Применом метода из става 1. овог члана обезбеђује се:

1) одржавање и побољшање земљишта, већи садржај органске материје, физичка, хемијска и микробиолошка активност земљишта и његова стабилност и биолошка разноликост која спречава сабијање и ерозију земљишта, као и исхрана биљака преко екосистема земљишта;

2) минимална употреба необновљивих ресурса и сировина које не потичу са истог пољопривредног добра;

3) рециклирање отпада и нуспроизвода биљног и животињског порекла као сировина у биљној и сточарској производњи;

4) уважавање локалних или регионалних агроеколошких услова приликом доношења одлука о врсти и начину производње;

5) одржавање здравља животиња подстицањем природног имунитета, као и избором одговарајућих врста, раса и поступака узгоја;

6) одржавање здравља биљака применом превентивних мера, као што су избор одговарајућих врста и сорти отпорних на штеточине и болести, одговарајући плодоред, механички и физички поступци заштите биља, као и примена мера биолошке контроле патогена, штеточина и корова, што укључује и заштиту природних непријатеља штеточина гајених врста;

7) пракса узгоја животиња које су прилагођене локалним условима у којима се одвија производња и довољно отворених површина које користе животиње;

8) поштовање високог степена добробити животиња, уз уважавање специфичних потреба сваке врсте, односно смањење сваке патње и сакаћења животиња током целог њиховог живота, укључујући и време клања, на најмању могућу меру;

9) производња производа из органског сточарства коришћењем животиња које су од рођења, односно излегања, читав живот провеле на газдинствима која се баве органском производњом;

10) бирање врста и раса, узимајући у обзир способност животиња да се прилагоде локалним условима, њихову виталност и отпорност на болести или здравствене проблеме;

11) исхрана животиња храном за животиње која се састоји од пољопривредних састојака органског порекла и природних непољопривредних материја;

12) примена поступака узгоја животиња које побољшавају имунитет и јачају природну одбрану од болести, што пре свега укључује редовне телесне активности и према потреби приступ отвореним површинама и пашњацима;

13) искључење вештачки добијених полиплоидних животиња;

14) одржавање биолошке разноликости природних водених екосистема, дугорочног здравља водене средине и квалитета околних водених и копнених екосистема у производњи из узгоја рибе;

15) храњење водених организама храном за животиње која је добијена одрживом експлоатацијом риболовних ресурса или органском храном за животиње која се састоји од пољопривредних састојака добијених органским узгојем и из природних непољопривредних материја.

Члан 8.

Методе органске производње у биљној и сточарској производњи почињу да се примењују од почетка периода конверзије, који почиње од дана закључења уговора о вршењу контроле у органској производњи између произвођача и овлашћене контролне организације.

Током периода конверзије:

1) органска производња треба да се обавља у складу са законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу њега;

2) на пољопривредном газдинству или производној јединици на којој се делом одвија органска производња, а делом је у току прелазак на органску производњу, органски производи и производи из периода конверзије, као и животиње, треба да се држе одвојено или да се омогући њихово лако одвајање, а воде се одговарајући подаци на основу којих се може утврдити како су производи одвојени.

Методе органске производње морају да се примењују без прекида ако произвођач који је закључио уговор о контроли и сертификацији у органској производњи промени овлашћену контролну организацију.

Члан 9.

На једном пољопривредном газдинству може истовремено да се примењује конвенционална производња и методе органске производње (у даљем тексту: паралелна производња) ако се:

1) на пољопривредном газдинству гаје, односно узгајају:

(1) у случају биљне производње, различите сорте биљака које се лако разликују међу собом,

(2) у случају сточарске производње, животиње различитих врста, с тим што се у случају узгоја риба и других водених животиња могу узгајати исте врсте риба, односно других водених организама, и то на локацијама које су на одговарајући начин раздвојене;

2) обезбеди да производне јединице, као и животиње и производи који се користе у органској производњи или су добијени из органске производње, буду одвојени од оних који се користе у конвенционалној производњи или су добијени из конвенционалне производње, као и под условом да се воде подаци посебно за органску и конвенционалну производњу.

Члан 10.

Изузетно од члана 9. тачка 1) подтачка (1) овог правилника, ако постоје климатске, географске и структурне потешкоће, на пољопривредном газдинству може се обављати паралелна производња, и то у случају:

1) производње вишегодишњих биљних врста које захтевају период гајења од најмање три године, могу се узгајати сорте које се не могу лако разликовати, ако:

(1) производња чини део плана конверзије којим је предвиђено да се последња производна јединица на којој се примењује конвенционална производња укључи у органску производњу у најкраћем могућем року, не дужем од пет година,

(2) су предузете одговарајуће мере како би се производи из органске и конвенционалне производње просторно раздвојили,

(3) произвођач овлашћену контролну организацију обавести најмање 48 сати пре бербе сваког производа,

(4) по завршетку бербе, произвођач овлашћену контролну организацију обавести о количини производа са производних јединица и о мерама које су примењене за раздвајање производа,

(5) произвођач сваке године достави овлашћеној контролној организацији одобрен план конверзије;

2) пољоприведних површина које се користе у сврху истраживања или образовања, као и у случају производње репродуктивног материјала, под условом да су испуњени услови из тачке 1) подтач. (2)–(5) овог члана;

3) ливаде која се користи искључиво за испашу.

Члан 11.

Изузетно од члана 9. тачка 1) подтачка (2) овог правилника, ако постоје климатске, географске и структурне потешкоће, на пољопривредном газдинству може се обављати паралелна производња, и то у случају:

1) када се сточарска производња обавља у сврху истраживања или образовања, у ком случају се, ако је одобрена паралелна производња, могу узгајати животиње исте врсте, ако:

(1) су предузете мере, о којима је унапред обавештена овлашћена контролна организација, како би се обезбедило раздвајање стоке, сточних производа, ђубрива и хране за животиње из сваке производне јединице,

(2) произвођач овлашћену контролну организацију унапред обавести о свакој испоруци или продаји животиња или производа животињског порекла,

(3) произвођач овлашћену контролну организацију обавести о количини произведених органских производа, уз навођење карактеристика које омогућавају идентификацију производа и да потврди да су примењене мере за раздвајање производа;

2) узгајања пчела, у ком случају се паралелна производња може обављати за потребе опрашивања, под условом да су испуњени услови који су прописани овим правилником, осим услова који се односе на локацију пчелињака.

У случају из става 1. тачка 2) овог члана, треба да се воде подаци о паралелној производњи, а производ добијен на такав начин не сматра се органским производом.

Члан 12.

Прикупљање органских и конвенционалних производа (нпр. жетва, берба, сакупљање производа животињског порекла) може се вршити истовремено, под условом да су предузете одговарајуће мере како би се спречило мешање или замена органских и конвенционалних производа и обезбедила идентификација производа.

Произвођач води податке из става 1. овог члана, и то: датум и време прикупљања, начин прикупљања, количину прикупљених производа и место складиштења тих производа.

2. Методе органске биљне производње

Члан 13.

Методе органске биљне производње обухватају избор врста и сорти биља, плодоред, систем обраде земљишта, средства и начин ђубрења, систем одржавања плодности земљишта, начин сузбијања биљних болести, штеточина и корова, начин сакупљања дивљих врста из природних станишта, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Агротехничке мере које се примењују у органској биљној производњи треба да спрече или сведу на најмању могућу меру загађење животне средине.

У органској биљној производњи не може се обављати хидропонска производња.

а) Избор врста и сорти биља

Члан 14.

У органској биљној производњи предност у гајењу даје се врстама и сортама биља које су прилагођене локалним агроеколошким условима, односно аутохтоним и одомаћеним сортама и сортама које су толерантне на проузроковаче болести и штеточине.

У производњи органских производа који нису репродуктивни материјал користи се репродуктивни материјал који је произведен методама органске производње.

Репродуктивним материјалом који је произведен методама органске производње, у смислу овог правилника, сматра се семе, односно вегетативни репродуктивни материјал чија је мајчинска биљка, односно матична биљка узгајана методама органске производње најмање једну генерацију, односно, у случају вишегодишњих биљака, најмање две вегетационе сезоне.

Доступност репродуктивног материјала из става 2. овог члана може се утврдити на основу базе репродуктивног материјала, која је доступна јавности путем интернет странице Министарства.

Члан 15.

Биљне врсте и сорте које се користе као репродуктивни материјал у органској производњи уписују се у базу репродуктивног материјала на основу обавештења добављача репродуктивног материјала.

Свака биљна врста и сорта која није уписана у базу репродуктивног материјала сматра се да није доступна за органску производњу, односно да је нема на тржишту.

Члан 16.

Уз обавештење из члана 15. став 1. овог правилника, доставља се:

1) сертификат да је репродуктивни материјал произведен методама органске производње у складу са прописима којима се уређује органска производња;

2) доказ да репродуктивни материјал који се пласира на тржиште испуњава опште услове који су прописани прописом којим се уређује признавање сорти, односно производња и промет семена и садног материјала;

3) податке о: комерцијалном и латинском називу биљне врсте и сорте; називу добављача репродуктивног материјала или његовог заступника и контакт адреси и броју телефона; подручју на коме добављач репродуктивног материјала врши испоруку репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње и процењено време за испоруку; називу земље у којој је биљна врста или сорта испитана и одобрена; датуму од када ће репродуктивни материјал који је произведен методама органске производње бити доступан на тржишту; називу и броју кода овлашћене контролне организације која врши контролу добављача репродуктивног материјала;

4) потписана изјава о гаранцији благовременог обавештавања у случају да више не располаже репродуктивним материјалом који се користи у органској производњи за ту биљну врсту и сорту.

Ако су испуњени услови из става 1. тач. 1) и 2) овог члана Министарство уписује у базу репродуктивног материјала податке из става 1. тачка 3) овог члана.

Добављач треба да благовремено обавести Министарство о врстама и сортама репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње које нису више доступне на тржишту.

Члан 17.

Репродуктивни материјал за органску производњу који је добијен сетвом, односно вегетативним размножавањем на сопственом имању произвођач може да користи за сопствене потребе, уз сагласност овлашћене контролне организације, под условом да биљну производњу обавља у складу са законом којим се уређује органска производња.

У случају из става 1. овог члана, произвођач обавештава овлашћену контролну организацију о врсти и количини репродуктивног материјала који намерава да користи следеће сезоне за органску производњу.

Члан 18.

Изузетно од члана 14. став 2. овог правилника, ако на тржишту нема репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње, у органској производњи користи се првенствено репродуктивни материјал из периода конверзије.

Изузетно, у органској производњи може се пре сетве одобрити, у складу са законом којим се уређује органска производња, употреба репродуктивног материјала из конвенционалне производње, под условом да тај материјал није третиран средствима за заштиту биља која нису дозвољена у органској производњи, ако:

1) на тржишту нема репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње;

2) је коришћење тог материјала оправдано за спровођење научноистраживачких испитивања;

3) се ради о аутохтоној сорти.

У случају из става 2. овог члана доставља се доказ да репродуктивни материјал није третиран средствима за заштиту биља која нису дозвољена у органској производњи.

У случају из става 2. тачка 1) овог члана, када је у питању сорта, у органској производњи може се користити репродуктивни материјал из конвенционалне производње ако сорта за којом постоји потреба није уписана у базу репродуктивног материјала и ако може да се докаже да ниједна од уписаних сорти исте врсте није одговарајућа и да је коришћење те сорте значајно за производњу.

Ако је корисник благовремено поручио репродуктивни материјал, а ниједан добављач, односно произвођач који пласира репродуктивни материјал на тржиште није у могућности да испоручи репродуктивни материјал пре сетве или садње, сматра се да на тржишту нема репродуктивног материјала који је произведен методама органске производње.

б) Плодоред и систем обраде земљишта

Члан 19.

Одговарајућим плодоредом и плодосменом у органској биљној производњи обезбеђује се: одржавање плодности земљишта, смањење закоровљености и бројности штеточина и узрочника болести биљака, смањење испирања ђубрива, одржавање популације корисних животињских врста и микробиолошке активности земљишта.

Обрада земљишта и гајење биљака у органској биљној производњи врши се на начин којим се обезбеђује да се одржи или повећа садржај органских материја у земљишту, повећа стабилност и биодиверзитет земљишта, као и да се спречи сабијање и ерозија земљишта.

У органској биљној производњи користи се пољопривредна механизација и опрема (машине за обраду земљишта, сетву, ђубрење и слично) која је пре употребе очишћена и дезинфикована, ако се машине употребљавају и у конвенционалној производњи и кад год је то потребно.

в) Средства и начин ђубрења и систем одржавања плодности земљишта

Члан 20.

У органској биљној производњи могу се користити средства за исхрану биља и оплемењивачи земљишта, у мери која је неопходна, ако се нутритивне потребе биљака не могу адекватно задовољити применом мера за одржавање и побољшање плодности и активности земљишта.

У органској биљној производњи могу се, у складу са прописом којим се уређују средства за исхрану биља и оплемењивачи земљишта, примењивати средстава за исхрану биља и оплемењивачи земљишта дати у Прилогу 1 – Списак дозвољених средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта у органској производњи (у даљем тексту: Прилог 1), који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Укупна количина ђубрива које се користи у органској производњи, и то стајског ђубрива, сувог стајског ђубрива и дехидрираног живинског ђубрива и компостираних животињских екскремената, укључујући и живинско ђубриво, компостирано стајско ђубриво и течне животињске екскременте, не може да пређе 170 kg азота по ha површине годишње, због могућег загађења земљишта и вода нитратима.

У циљу прерасподеле вишка ђубрива из органске производње, произвођач који примењује методе органске производње може другом произвођачу који примењује методе органске производње пренети коришћење тог вишка ђубрива, на основу писменог уговора, у ком случају се дозвољена количина ђубрива из става 3. овог члана обрачунава на основу површина свих производних јединица које су обухваћене уговором.

У органској биљној производњи могу се користити одговарајући препарати на бази микроорганизама за побољшање свеукупног стања земљишта или доступности хранљивих материја у земљишту или усевима, одговарајући препарати на бази биља или микроорганизама за активирање компоста, као и биодинамички препарати.

У органској биљној производњи употреба минералних азотних ђубрива није дозвољена.

За сваку производну јединицу воде се подаци о површини производне јединице (катастарске парцеле), врсти, количини и датуму примене средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта у складу са Прилогом 1. овог правилника, који се документују доказима о потреби за њиховим коришћењем.

Члан 21.

Плодност и биолошка активност земљишта одржава се и повећава вишегодишњим плодоредом, укључујући легуминозе и друго зеленишно ђубриво, и применом стајског ђубрива или другог органског ђубрива, по могућности компостираног, који потичу из органске производње.

г) Начин сузбијања штеточина, болести и корова

Члан 22.

Заштита од штеточина, болести и корова првенствено се спроводи деловањем природних непријатеља, избором врста и сорти биља, одговарајућим плодоредом, начином обраде земљишта, применом термичких процеса, коришћењем алелопатских односа и успостављања заштитних биљних појасева, као и других агротехничких мера.

Ако се применом мера из става 1. овог члана биљке на адекватан начин не могу заштитити од штеточина, болести и корова, а утврди се да постоји непосредна опасност за биљке, могу се употребити средства за заштиту биља, у складу са законом којим се уређују средства за заштиту биља, а која су дата у Прилогу 2 – Списак активних супстанци које су садржане у средствима за заштиту биља дозвољених за употребу у органској производњи, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 2).

Ако се у органској биљној производњи користе клопке, односно распршивачи, изузев феромонских распршивача, у којима се користе производи за заштиту биља, треба да се обезбеди спречавање испуштања материја у околину и да се онемогући контакт тих материја са биљном врстом која се гаји, а после употребе клопке треба одложити на сигурно место.

За сваку производну јединицу воде се подаци о предузетим мерама у циљу сузбијања штеточина, болести и корова, уз навођење времена примене и коришћеног средства, који се документују доказима о потреби за њиховим коришћењем.

д) Начин сакупљања дивљих врста из природних станишта

Члан 23.

Сакупљање дивљих биљних врста и њихових делова које расту у природним стаништима, шумама и пољопривредним подручјима (у даљем тексту: дивље врсте), сматра се методом органске биљне производње, ако:

1) та подручја нису третирана средствима која нису дозвољена за употребу у органској производњи, у периоду од најмање три године пре сакупљања;

2) сакупљање не утиче на стабилност природног станишта или одржавање врста у зони сакупљања;

3) је успостављен заштитни појас као изолација од извора загађења и заштита од потенцијалне контаминације, када овлашћена контролна организација утврди да је то потребно;

4) се сакупљање врши у складу са прописом којим се уређује заштита ретких, проређених и ендемичких угрожених биљних врста и незаштићених биљних врста.

За сваку биљну врсту, пре отпочињања сакупљања дивљих врста, овлашћеној контролној организацији, у року који она одреди, достављају се следећи подаци:

1) народни и латински назив дивљих врста које планира да сакупља, као и датум отпочињања и завршетка периода сакупљања;

2) мапу места у коме се дивље врсте сакупљају, са јасно означеним границама подручја сакупљања;

3) име и презиме лица која врше сакупљање дивљих врста;

4) локацију потенцијалних извора загађења у подручју сакупљања;

5) локацију откупних места;

6) локацију и потпуни опис складишта и других објеката који служе за припрему и прераду сакупљених дивљих врста.

Поред података из става 2. овог члана, овлашћеној контролној организацији доставља се и доказ да природна станишта нису третирана другим средствима три године пре сакупљања, осим средствима која су дозвољена у органској производњи.

За сваку дивљу врсту у току сакупљања воде се подаци о: народном и латинском називу дивљих врста, површини и месту, односно називу области у којој се обавља сакупљање, начину сакупљања, складиштења, прераде и продаје сакупљених дивљих врста, датуму сакупљања, количини сакупљених дивљих врста и именима лица која су сакупила дивље врсте из природних станишта.

ђ) Посебна правила у органској производњи печурака

Члан 24.

У органској производњи печурака могу се користити супстрати који су састављени од следећих састојака, и то:

1) стајског ђубрива и животињских екскремената који потичу са газдинства на коме се примењују методе органске производње. У случају да то стајско ђубриво и животињски екскременти нису доступни, користе се средства за исхрану биља и оплемењивачи земљишта из Прилога 1. овог правилника, под условом да не прелазе 25% тежине укупних састојака супстрата, не укључујући покровни материјал и додату воду пре компостирања;

2) производа пољопривредног порекла, осим производа из тачке 1) овог члана, са газдинства на коме се примењују методе органске производње;

3) тресета који није хемијски третиран;

4) дрвета које, пошто је посечено, није третирано хемијским производима;

5) неорганских ђубрива из Прилога 1. овог правилника, воде и земљишта.

3. Методе органске сточарске производње

Члан 25.

Методе органске сточарске производње обухватају избор врста и раса животиња; начин узгоја животиња и објекте за узгој животиња; исхрану и здравствену заштиту животиња; превоз и клање животиња; поступање са животињама које су набављене са других фарми; начин сакупљања животињских врста из природних станишта, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Методе органске сточарске производње примењују се на пољопривредном земљишту на коме произвођач има право својине, коришћења, односно закупа, као и на пољопривредном земљишту које је обухваћено уговором о сарадњи, а које одговара потребама животиња у смислу доступне површине за боравак на отвореном простору и исхрану испашом.

а) Избор врста и раса животиња

Члан 26.

Методе органске сточарске производње примењују се на следеће врсте животиња:

1) говеда, укључујући биволе и бизоне;

2) коње;

3) свиње;

4) овце;

5) козе;

6) живину;

7) пчеле.

Посебне методе органске сточарске производње примењују се у производњи риба и других водених организама који су дати у Прилогу 3 – Врсте риба, ракова, бодљокожаца и мекушаца у органској сточарској производњи, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 3), као и у производњи зоопланктона, микро-ракова, ротаторија, црва и других организама који се користе као храна за рибе и друге водене организме, прилагођено тим врстама.

Члан 27.

При избору раса или сојева животиња на које се примењују методе органске сточарске производње, узима се у обзир способност животиња да се прилагоде локалним условима, њихова виталност и отпорност на болести.

Расе или сојеви животиња на које се примењују методе органске сточарске производње бирају се и тако да се избегну одређене болести или здравствени проблеми који су типични за расе или сојеве који се користе у интензивној производњи, као што је стресни синдром свиња, бледо, меко и водњикаво месо, изненадна смрт, спонтани абортус и тешки порођај који захтева царски рез.

При избору раса или сојева животиња на које се примењују методе органске сточарске производње, предност треба дати аутохтоним расама и сојевима.

Када су у питању пчеле, методе органске сточарске производње могу се примењивати само на пчеле расе *Apis mellifera carnica*.

б) Начин узгоја животиња и објекти за узгој животиња

Члан 28.

Ради спречавања прекомерне паше, сабијања, ерозије и загађења земљишта које проузрокују животиње или је последица преношења њихових екскремената, број животиња у органској сточарској производњи треба да буде ограничен.

Укупан број грла по јединици површине у органској сточарској производњи треба да обезбеди производњу до највише 170 kg азота годишње по ha пољопривредног земљишта, у складу са чланом 20. став 3. овог правилника.

Максимално дозвољени број грла по јединици површине у органској сточарској производњи из става 2. овог члана дат је у Прилогу 4 – Максимално дозвољени број животиња по хектару у органској сточарској производњи, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 4).

Члан 29.

У органској сточарској производњи животиње се, по правилу, размножавају природним путем, али је дозвољена и вештачка оплодња, осим клонирања и пресађивања ембриона.

У случају вештачке оплодње из става 1. овог члана произвођач води податке о томе и обавештава овлашћену контролну организацију са којом има закључен уговор.

Размножавање животиња се не може поспешивати хормонима и хормонским препаратима, осим у случајевима који се односе на ветеринарско лечење код појединачних животиња, у складу са овим правилником.

Члан 30.

У органској сточарској производњи животиње се не везују, нити се стављају у изолацију, осим у случају појединачних животиња, и то у ограниченом временском периоду, а под условом да за то постоје разлози безбедоносне природе и разлози који се односе на добробит и здравствено стање животиња.

Изузетно од става 1. овог члана, у случају када је неопходно обезбедити оснивање или одржавање органске производње на газдинствима која су суочена са климатским, географским или структурним потешкоћама, говеда на малим производним јединицама могу се везивати, ако њихово држање није могуће у групама сходно њиховим животним потребама и под условом да им је обезбеђен приступ пашњацима током периода испаше, односно приступ простору на отвореном најмање два пута недељно, ако испаша није могућа.

У органској сточарској производњи, а ради очувања квалитета производа и традиционалних поступака производње, може се вршити физичка кастрација животиња, у складу са законом којим се уређује добробит животиња.

У органској сточарској производњи поступци попут купирања репова, брушења зуба, скраћивања кљунова и обезрожавања не могу се вршити систематски, осим у појединачним случајевима који су прописани законом којим се уређује добробит животиња.

Поступци из ст. 3. и 4. овог члана изводе се у најпримеренијем животном добу животиње, од стране квалификованог особља и уз примену анестезије и аналгезије, како би се патња животиња свела на најмању могућу меру.

У органској сточарској производњи не може се вршити сакаћење животиња, као што је сечење крила матици.

Члан 31.

У органској сточарској производњи даје се предност гајењу спорорастућих раса/сојева живине, како би се спречило коришћење интензивних метода гајења.

У случају да произвођач не гаји спорорастуће расе/сојеве, минимална старост животиња за клање је:

1) 81 дан за пилиће;

2) 150 дана за копуне;

3) 49 дана за пекиншке патке;

4) 70 дана за женке мошусне патке;

5) 84 дана за мужјаке мошусне патке;

6) 92 дана за дивље патке;

7) 94 дана за бисерке;

8) 140 дана за ћуране и гуске за печење;

9) 100 дана за ћурке.

Члан 32.

У органској сточарској производњи животиње се, по правилу, држе одвојено од животиња из конвенционалне производње.

Сваке године, у ограниченом временском периоду, животиње из конвенционалне производње могу да користе пашњаке на којима се примењују методе органске производње, под условом да те животиње потичу из екстензивног система гајења и да на том пашњаку у то време нису присутне животиње из органске производње.

Животиње из органске производње могу бити на испаши на заједничком земљишту, под условом да:

1) то земљиште није третирано производима који нису дозвољени у органској производњи најмање три године;

2) свака животиња из конвенционалне производње која користи то земљиште потиче из екстензивног система гајења;

3) се ниједан сточарски производ од животиња из органске производње, за време коришћења овог земљишта, не сматра органским производом, осим ако се докаже да су те животиње биле одвојене од животиња из конвенционалне производње.

Када животиње из органске производње прелазе са једног пашњака на други, те животиње могу да пасу на земљишту из конвенционалне производње, с тим што унос хране из конвенционалне производње у облику траве и друге вегетације које животиње пасу у току овог периода не треба да пређе 10% од укупне количине хране годишње, прерачунато на суву материју у храни.

Подаци и документација о испуњености услова из овог члана чувају се као доказ.

Члан 33.

У органској сточарској производњи животиње се узгајају у одговарајућим објектима за узгој животиња или на отвореном простору у пределима у којима климатски услови омогућавају боравак животиња на отвореном простору.

Објекти за узгој животиња у органској сточарској производњи треба да имају такву изолацију, грејање и вентилацију који омогућавају да се циркулација ваздуха, ниво прашине, температура, релативна влажност ваздуха и концентрација гасова одржавају у границама које

нису штетне по животиње и да обезбеђују одговарајућу природну вентилацију и довољну количину природног светла.

У објектима за узгој животиња број животиња које се узгајају треба да буде одговарајући, како би се омогућило да животиње, у зависности од врсте, расе, старости, пола и величине групе, имају:

1) довољно простора (довољно простора за стајање у природном положају, могућност да нормално легну, да се окрену, тимаре, заузму све природне положаје и праве све уобичајене покрете, као што су истезање удова и махање крилима);

2) добре животне услове;

3) могућност задовољења специфичних потреба и навика.

Минимална површина унутрашњих простора и простора на отвореном и друге карактеристике објеката за узгој различитих врста и категорије животиња дати су у Прилогу 5 – Минималне унутрашње и спољашње површине смештаја за различите врсте и категорије животиња у органској сточарској производњи, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 5).

Члан 34.

Објекти за узгој сисара треба да испуњавају следеће услове:

1) под треба да буде прилагођен потребама животиња и да није клизав, а најмање половина од његове укупне површине из Прилога 5. овог правилника треба да буде пуни под, што подразумева да тај део није решеткасте конструкције;

2) простор за лежање и одмарање треба да буде довољне величине, израђен од чврстог материјала који није решеткасте конструкције, као и да буде удобан, чист и сув, са довољно суве простирке која је од сламе или другог подесног природног материјала, а која се може побољшати или обогатити неким другим минералним производом из Прилога 1. овог правилника.

Поред услова из става 1. овог члана, објекти за узгој свиња треба да имају површине за кретање које омогућавају животињама да ију и копају. За ове потребе могу се користити различити супстрати.

У објектима из става 1. овог члана:

1) телад може да буде смештена у индивидуалним боксовима само до недељу дана старости;

2) крмаче треба држати у групама, осим у последњим фазама бременитости и током периода лактације;

3) прасиће не треба држати у кавезима или у боксовима са решеткастим подом.

Телад из става 3. тачка 1) овог члана, која су оболела, могу да буду смештена у индивидуалним боксовима дуже од недељу дана старости, односно до излечења, у циљу спречавања преношења болести.

Члан 35.

Објекти за узгој живине треба да испуњавају следеће услове:

1) објекат треба да буде изграђен тако да сва живина има лак приступ отвореном простору;

2) треба да имају отворе одговарајуће величине за улазак и излазак, а укупна дужина тих отвора треба да буде најмање 4 m на 100 m^2 површине простора који је на располагању живини;

3) најмање једна трећина површине објекта треба да буде изграђена од чврстог материјала, односно да није мрежасте или решеткасте конструкције и треба да буде покривена простирком од материјала као што је слама, пилотина или песак, а у делу који је решеткасте конструкције

пречке треба да буду у величини и броју који одговара врсти живине и величини јата, како је дато у Прилогу 5. овог правилника;

4) максимални капацитет објекта треба да буде:

(1) 4.800 пилића,

(2) 3.000 кока носиља,

(3) 5.200 бисерки,

(4) 4.000 женки мошусне или пекиншке патке или 3.200 мужјака мошусне или пекиншке патке или других патака,

(5) 2.500 копуна, гуски или ћурки;

5) укупна употребљива површина објекта за тов живине у било којој појединачној јединици не треба да буде већа од 1.600 m^2;

6) у случају објеката за коке носиље, ти објекти треба да имају довољну подну површину која је доступна носиљама и која је погодна за сакупљање измета.

У објектима из става 1. овог члана:

1) природна светлост се може допунити вештачком, како би се постигао максимум од 16 сати светла дневно, уз непрекидни период ноћног одмора у трајању од најмање осам сати без вештачког осветљења;

2) живину не треба држати у кавезима, а воденим птицама треба да буде обезбеђен приступ потоку, бари, језеру или базену кад год то дозвољавају временски и хигијенски услови, како би се задовољиле посебне потребе ове врсте.

Члан 36.

У органској сточарској производњи животиње, увек када то дозвољавају временски услови и стање земљишта, треба да имају сталан приступ простору на отвореном, осим у случају да су, у складу са прописима којима се уређује сузбијање заразних болести животиња, уведене мере забране кретања животиња.

Простори на отвореном из става 1. овог члана могу да буду делимично покривени вегетацијом, а простори на отвореном за живину треба да буду углавном прекривени вегетацијом, да имају заштитне објекте и да омогућавају живини слободан приступ одговарајућем броју појилица и хранилица.

Биљоједи, увек када то дозвољавају временски услови и стање земљишта, треба да имају приступ пашњацима за испашу, изузев у току зимских месеци, а под условом да током периода испаше имају приступ пашњацима и да зимски режим смештаја омогућава животињама слободу кретања.

Изузетно од става 3. овог члана, биковима старијим од једне године треба током целе године да буде обезбеђен приступ пашњаку или простору на отвореном.

У случају настанка неких специфичних проблема који се односе на управљање у органској сточарској производњи, завршна фаза това говеда може се обављати и у затвореном простору, с тим да трајање те фазе не прелази једну петину њиховог животног века, а најдуже три месеца.

Живини треба да буде обезбеђен приступ простору на отвореном у току најмање једне трећине живота, а ако се услед уведених мера забране кретања животиња, у складу са прописима којима се уређује сузбијање заразних болести животиња, живина држи у затвореном простору, треба да јој се обезбеди стални приступ довољним количинама кабасте хране и других одговарајућих материја, како би могла да испуни своје етолошке потребе.

Члан 37.

Постављање пчелињака, осим у периодима када нема цветања или када су пчелиња друштва у фази мировања, врши се тако да у полупречнику од 3 km од локације пчелињака извори нектара и полена потичу првенствено од биљака из органске производње, односно од самониклих биљака и биљака из конвенционалне производње које су третиране средствима дозвољеним у органској производњи и на довољној удаљености од извора који могу да доведу до контаминације пчеларских производа и да угрозе здравље пчела.

Кошнице треба да буду у основи направљене од природних материјала који не представљају ризик за загађење животне средине или пчелињих производа и у њима се могу користити само природни производи, као што су прополис, восак и биљна уља, осим када је употреба других производа неопходна ради спречавања болести и ветеринарског лечења, у складу са овим правилником.

Пчелињи восак који се користи за формирање новог пчелињег друштва, односно за замену пчелињег воска током периода конверзије, треба да потиче из органских производних јединица.

Изузетно од става 3. овог члана, у одређеним случајевима, може се користити пчелињи восак из конвенционалне производње, и то:

1) ако на тржишту нема пчелињег воска из органске производње;

2) ако је доказано да пчелињи восак није контаминиран супстанцама које нису одобрене за органску производњу;

3) под условом да потиче од воштано медних поклопаца.

Пчеле се не могу уништавати ради добијања пчеларских производа.

Екстракција меда не може се вршити из сећа у коме се налази легло, а приликом екстракције меда не могу се користити хемијска синтетичка средства за одбијање инсеката.

в) Исхрана животиња

Члан 38.

У органској сточарској производњи користи се храна за животиње која првенствено потиче са пољопривредног газдинства на коме се животиње узгајају и на коме се примењују методе органске производње, или са других пољопривредних газдинстава на којима се примењују методе органске производње и која су, по могућности, из истог региона.

У органској сточарској производњи животиње се не могу држати или хранити на начин који може да проузрокује анемију, нити им се храна може присилно давати.

Члан 39.

У органској сточарској производњи младунце сисара треба првенствено хранити мајчиним млеком, а уколико то није могуће сировим млеком, и то најмање:

1) три месеца од рођења, код говеда (укључујући биволе и бизоне) и коња;

2) 45 дана од рођења, код оваца и коза;

3) 40 дана од рођења, код свиња.

Члан 40.

Исхрана биљоједа у органској сточарској производњи у највећој могућој мери треба да се заснива на испаши, у зависности од расположивости пашњака у различито доба године.

У исхрани биљоједа, осим током периода сезонске испаше, најмање 60% хране за животиње треба да потиче са сопствене производне јединице или, у случају да то није могуће, са других пољопривредних газдинстава која се баве органском производњом и која су, по могућности, из истог региона, уз вођење података и чување документације о набављеној храни за животиње.

Најмање 60% суве материје у дневним оброцима биљоједа треба да се састоји од кабасте хране, свеже или сушене или силаже и сенаже, а у случају животиња које се користе за производњу млека, најмање 50%, и то током прва три месеца лактације.

У исхрани свиња и живине, најмање 20% хране за животиње треба да потиче са сопствене производне јединице или, у случају да то није могуће, са других пољопривредних газдинстава која се баве органском производњом и која су, по могућности, из истог региона, уз евидентирање података и чување документације о набављеној храни за животиње.

У исхрани свиња и живине, дневним оброцима треба додавати кабасту храну, свежу или сушену или силажу.

Члан 41.

У органској сточарској производњи до 30% количине хране у оброку може да се састоји од хране за животиње из периода конверзије, осим ако је храна за животиње из периода конверзије произведена на сопственом пољопривредном газдинству, у ком случају учешће такве хране може да износи 100%.

У случају да је храна за животиње из периода конверзије произведена на сопственом пољопривредном газдинству, и то на јединицама на којима се у последњих пет година није одвијала органска производња, а та храна се обезбеђује испашом или жетвом пашњака или парцела са вишегодишњим крмним биљем у њиховој првој години конверзије, учешће такве хране може да износи до 20%.

У случају да се у исхрани животиња користи и храна за животиње из периода конверзије и храна за животиње из прве године конверзије, укупно учешће такве хране не треба да прелази процентуални износ из става 1. овог члана.

Процентуални износи из ст. 1. и 2. овог члана обрачунавају се на годишњем нивоу, прерачунато на суву материју у храни.

Члан 42.

У исхрани свиња и живине, могу се користити ограничене количине протеинских хранива из конвенционалне производње, само ако произвођачи не могу да набаве протеинска хранива искључиво из органске производње.

Највећи проценат протеинског хранива из конвенционалне производње одобреног за период од 12 месеци за врсте из става 1. овог члана износи 5% од укупне количине хранива на годишњем нивоу, прерачунато на суву материју хране за животиње пољопривредног порекла.

Произвођач води податке о примени протеинског хранива из конвенционалне производње.

Члан 43.

У случају губитка крмног биља или у случају да су уведена ограничења, нарочито као последица ванредних метеоролошких услова, појаве заразних обољења, контаминације отровним супстанцама или као последица пожара, може се користити храна за животиње из конвенционалне производње, и то током ограниченог временског периода, на одређеној површини и у односу на појединачног произвођача, а у циљу одржавања или поновног успостављања органске производње.

Члан 44.

У исхрани животиња и органској производњи хране за животиње могу се користити следећи производи:

1) у случају чл. 42. и 43. овог правилника, хранива биљног и животињског порекла из конвенционалне производње или друге супстанце које се користе у исхрани животиња из тачке 2. Прилога 6 – Хранива за животиње, који је одштампан уз овај правилник и чини његов

саставни део (у даљем тексту: Прилог 6), под условом да су произведена или прерађена без употребе хемијских растварача;

2) у случају да нису доступни из органске производње зачини, зачинско биље и меласа, под условом да су произведени или прерађени без употребе хемијских растварача, и то у максималном износу од 1% у дневном оброку поједине врсте животиња, израчунато на годишњем нивоу, прерачунато на суву материју у храни за животиње пољопривредног порекла;

3) органска хранива животињског порекла;

4) храна за животиње минералног порекла дата у тачки 1. Прилога 6. овог правилника;

5) производи одрживог рибарства, под условом да су произведени или прерађени без употребе хемијских растварача, да је њихова употреба ограничена на животиње које нису биљоједи и да је примена хидролизата рибљих протеина ограничена само на младе животиње;

6) морска со, груба камена со;

7) додаци храни за животиње дати у Прилогу 7 – Производи, односно додаци у производњи хране за животиње који се могу користити у исхрани животиња, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 7).

У исхрани животиња у органској производњи не могу се употребљавати стимулатори раста и синтетичке аминокиселине.

Члан 45.

У органској сточарској производњи пчеле се могу хранити медом, шећерним сирупом или шећером из органске производње ако је њихов опстанак угрожен услед временских услова, и то само у периоду између последње екстракције меда и 15 дана пре почетка наредног периода пуњења кошница нектаром или медљиком.

Поред случаја из става 1. овог члана, пчеле се могу хранити медом, шећерним сирупом или шећером из органске производње и током дуготрајних ванредних временских непогода или ванредних околности које онемогућавају производњу нектара или медљике, а у циљу одржавања или поновног успостављања органске производње.

У исхрани пчела у органској сточарској производњи пчелама у кошницама, на крају производне сезоне, треба оставити довољне резерве меда и полена, како би преживеле зиму.

г) Здравствена заштита животиња

Члан 46.

У органској сточарској производњи превенција болести животиња заснива се на избору одговарајућих раса и сојева, одговарајућим поступцима узгоја, исхрани висококвалитетном храном за животиње, телесном активношћу, одговарајућем броју животиња по јединици површине и држањем животиња у хигијенским условима.

У превентивне сврхе, у органској сточарској производњи не могу се користити хемијски синтетизовани алопатски ветеринарски медицински производи или антибиотици, осим у случајевима који се односе на ветеринарско лечење код индивидуалних животиња, у складу са овим правилником.

Хормони и сличне супстанце које се користе за контролу репродукције или у друге сврхе (нпр. за индукцију и синхронизацију еструса), не могу се користити у органској сточарској производњи, осим у случајевима који се односе на ветеринарско лечење код индивидуалних животиња, у складу са чланом 29. овог правилника.

Супстанце којима се поспешује раст или производња (укључујући антибиотике, кокцидиостатике и друга вештачка помоћна средства за подстицање раста) не могу се користити у органској сточарској производњи.

Члан 47.

Зграде, објекти за смештај животиња, опрема и прибор који се користе у органској сточарској производњи треба редовно чистити и дезинфиковати на прописан начин, како би се спречило ширење заразе и размножавање организама који преносе болест, а измет, урин и непоједена или просута храна треба да се редовно уклањају, како би се непријатни мириси, као и присуство инсеката и глодара свели на најмању могућу меру.

За чишћење и дезинфекцију зграда, објеката за смештај животиња и прибора могу се користити средства за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за сточарску производњу која су дата у Прилогу 8 – Средства за чишћење и дезифенкцију, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 8).

За уништавање глодара, инсеката и других штеточина у објектима за смештај животиња, могу се користити средства која су дата у Прилогу 2. овог правилника, при чему се родентициди могу користити само у клопкама, а у складу са законом којим се уређују средства за заштиту биља.

Објекте и испусте за узгој живине, осим ако се живина не гаји у турнусима или се не држи у испустима, као и ако може слободно да се креће током дана, треба по завршетку сваког производног циклуса испразнити, како би се објекти могли очистити и дезинфиковати, а у испустима могла обновити вегетација.

Објекти и испусти из става 4. овог члана треба да буду празни у периоду од најмање четири недеље, а као доказ о поштовању овог периода чувају се подаци и документација.

Члан 48.

Ако се и поред примене превентивних мера из члана 46. став 1. овог правилника животиње разболе или повреде, треба одмах отпочети са њиховим лечењем и ако је потребно, изоловати их у одговарајућим просторијама.

У лечењу животиња у органској сточарској производњи предност над хемијски синтетизованим алопатским ветеринарским медицинским производима или антибиотицима имају фитотерапеутски, хомеопатски и имунолошки производи, микроелементи, храна за животиње минералног порекла из Прилога 6. овог правилника и адитиви у исхрани из Прилога 7. овог правилника, под условом да је њихово терапеутско дејство делотворно код одређене врсте животиња и у лечењу одређених болести.

Ако употреба производа из става 2. овог члана није делотворна у лечењу болести или повреда и ако је лечење неопходно како би се избегла патња или мучење животиње, могу се користити хемијски синтетизовани алопатски ветеринарски медицински производи или антибиотици на одговорност ветеринара.

Члан 49.

Ако животиња или група животиња у току 12 месеци прими више од три терапије са хемијски синтетизованим алопатским ветеринарским медицинским производима или антибиотицима или више од једне терапије у случају да је њихов продуктивни животни циклус краћи од годину дана, а са изузетком вакцинација, лечења паразита и спровођења обавезних програма здравствене заштите животиња, те животиње или производи добијени од њих не могу се продавати као органски производи и те животиње треба да прођу период конверзије, у складу са овим правилником.

После употребе хемијски синтетизованих алопатских ветеринарских производа период каренце третираних животиња и њихових производа траје двоструко дуже у односу на период каренце у конвенционалној производњи који је предвиђен упутством произвођача лека, а у случају да период каренце није прецизиран упутством произвођача лека, период каренце траје 48 сати.

Подаци и документација о испуњености услова из овог члана чувају се као доказ.

Члан 50.

Када се у пољопривредно газдинство на коме се примењују методе органске производње уведу животиње из конвенционалне производње, за дијагностику заразних болести могу се примењивати посебне мере, као што су скрининг дијагностичка испитивања или дијагностичке мере код животиња смештених у карантину, у зависности од околности.

Члан 51.

У органском узгајању пчела пчелињаци се могу механички дезинфиковати, на начин као што је чишћење под паром или непосредним пламеном.

За заштиту рамова, кошница и сећа, нарочито од штеточина, могу се користити средства за заштиту од глодара, која се користе само у клопкама, као и друга одговарајућа средства која су дата у Прилогу 2. овог правилника, а у складу са законом којим се уређују средства за заштиту биља.

Ако се и поред примене превентивних мера пчелиња друштва разболе или заразе, треба одмах отпочети са њиховим лечењем и ако је потребно, изоловати их у посебне пчелињаке, а при њиховом лечењу могу се користити ветеринарски лекови у складу са прописима којима се уређују производња и промет ветеринарских лекова.

У случају заразе *Varroa destructor*-ом користи се мрављa, млечна, сирћетна и оксална киселина, као и ментол, тимол, еукалиптусово уље или камфор, и у том случају, а само ради заустављања ове заразе, могуће је уништавање легла трутова.

Ако се за лечење користе хемијски синтетизовани алопатски производи, пчелиња друштва током периода лечења треба да буду смештена у изоловане пчелињаке и сав восак треба да се замени воском који је добијен из органске производње, после чега та пчелиња друштва треба укључити у једногодишњи период конверзије у складу са овим правилником, осим када се у лечењу користе производи из става 4. овог члана.

д) Превоз и клање животиња

Члан 52.

Животиње у органској сточарској производњи треба превозити тако да трајање превоза буде што је могуће краће.

Приликом превоза животиња у органској сточарској производњи не могу се користити алопатска средстава за смирење.

Утовар и истовар животиња у органској сточарској производњи врши се без употребе електричне стимулације за приморавање животиња.

Приликом клања животиња у органској сточарској производњи патња и сакаћење треба да буду сведени на најмању могућу меру.

ђ) Поступање са животињама које су набављене са других фарми

Члан 53.

У органској сточарској производњи, по правилу, користе се животиње које се рађају и узгајају на пољопривредном газдинству које примењује методе органске производње.

Ако животиње из органске производње нису у довољном броју доступне, на пољопривредно газдинство које примењује методе органске производње могу се, за потребе размножавања, увести животиње из конвенционалне производње, и то:

1) када се стадо формира први пут, младунчад сисара, под условом да се узгајају у складу са методама органске производње одмах по одлучењу, као и под условом да:

(1) телад и ждребад имају мање од шест месеци старости,

(2) јагњад и јарад имају мање од 60 дана старости,

(3) прасићи имају масу мању од 35 kg;

2) када се стадо обнавља, одрасле женке које нису увођене у припуст и мужјаци сисара, под условом да се одмах по пристизању на газдинство узгајају у складу са методама органске производње, а чији број на годишњем нивоу може бити:

(1) највише 10% женки коња или говеда, укључујући биволе и бизоне, и највише 20% женки свиња, оваца и коза, у односу на број животиња у стаду,

(2) највише једна женка, у случају када се ради о производним јединицама које имају мање од десет грла коња или говеда или мање од пет грла свиња, оваца или коза.

Број женки сисара из става 2. тачка 2) подтачка (1) овог члана које се могу увести у стадо може се повећати до 40%, у случају:

1) значајног проширења капацитета производне јединице;

2) промене расе;

3) када се уводи нови тип сточарске производње;

4) постојања опасности од престанка узгоја одређених раса, у ком случају се у стадо могу увести и женке сисара које су увођене у припуст, ако припадају тој раси.

Ако живина из органске производње није доступна на тржишту, у пољопривредно газдинство може се увести живина из конвенционалне производње, и то:

1) када се јато формира први пут, под условом да пилићи за производњу јаја и меса имају мање од три дана старости;

2) ради производње јаја, под условом да пилићи за производњу јаја немају више од 18 недеља старости и да су узгајани у складу са одредбама овог правилника које се односе на исхрану и здравствену заштиту животиња.

Ако животиње из органске производње нису доступне услед високе смртности која је изазвана здравственим разлозима, као и у ванредним ситуацијама, стадо или јато може се поновно формирати или обновити животињама из конвенционалне производње, а у циљу одржавања или поновног успостављања органске производње.

Животиње које се за потребе размножавања уведу из конвенционалне производње и производи добијени од њих, као и животиње које се налазе на пољопривредном газдинству на почетку периода конверзије, сматрају се органским по истеку периода конверзије, у складу са овим правилником.

Члан 54.

У органском узгајању пчела може се 10% матица и ројева годишње заменити матицама и ројевима из конвенционалне производње, ради обнављања пчелињака, под условом да матице и ројеви из конвенционалне производње буду смештени у кошнице са сећем или сатним основама које потичу из органских производних јединица.

Када пчеле из органске производње нису доступне услед високе смртности која је изазвана здравственим разлозима или ванредним околностима, као и у ванредним ситуацијама, може се поново формирати или обновити пчелињак пчелама из конвенционалне производње, а у циљу одржавања или поновног успостављања органске производње.

е) Посебна правила која се односе на рибе и друге водене организме

Члан 55.

У циљу добијања сојева који имају способност добре адаптације на услове производње, који су доброг здравља и који имају способност доброг искоришћавања извора хране, приликом

производње риба и других водених организама методама органске производње користе се локалне врсте, при чему треба водити рачуна да се одабиром врста не изазове значајна штета дивљим врстама.

Подаци и документација о пореклу и лечењу риба и других водених организама чувају се као доказ.

Члан 56.

Приликом производње риба и других водених организама методама органске производње не могу се употребљавати хормони и њихови деривати.

Приликом размножавања риба и других водених организама методама органске производње не може се примењивати вештачко изазивање полиплоидије, вештачка хибридизација, клонирање и производња једнополних сојева, осим ручног сортирања.

Члан 57.

Органска производња риба и других водених организама заснива се на узгоју млађи из матичних јата из пољопривредних газдинстава која примењују методе органске производње.

Ако рибе и други водени организми из органске производње нису доступни, у пољопривредно газдинство се, за потребе размножавања или побољшања генетског материјала, могу увести рибе и водени организми из конвенционалне производње и природних станишта.

У случају из става 2. овог члана, животиње које су уведене на пољопривредно газдинство треба да се узгајају по методама органске производње најмање три месеца пре него што се уведу у приплод.

Ако млађ из органске производње није доступна, у пољопривредно газдинство се, за потребе пораста, може увести:

1) млађ из конвенционалне производње, у ком случају најмање у последње две трећине трајања производног циклуса треба да се примењују методе органске производње, и то уз максимално учешће млађи из конвенционалне производње које треба да буде:

(1) до 31. децембра 2020. године, 80%,

(2) од 1. јануара 2021. године до 31. децембра 2023. године, 50%,

(3) од 1. јануара 2024. године, 0%;

2) дивља млађ сакупљена у природи, и то у случају:

(1) природног прилива ларви и млађи риба или ракова приликом пуњења рибњака или кавеза,

(2) узгоја европске стакласте јегуље, ако постоји успостављен план управљања за конкретну локацију и ако није успостављен систем вештачког размножавања јегуље,

(3) сакупљања икре врста из природних станишта, осим икре европске јегуље, за узгој у традиционалној екстензивној аквакултури у мочварним подручјима, као што су рибњаци са брактичном водом, подручја под утицајем плиме и осеке, лагуне, затворени насипи, и то под условом да се примењују одобрене мере управљања и да се рибе хране искључиво храном која је природно доступна у околини.

Члан 58.

Приликом узгоја млађи, у мрестилиштима и растилиштима може се, у одређеним случајевима, обављати паралелна производња, под условом да су производне јединице за органску производњу физички јасно одвојене од производних јединица за конвенционалну производњу и да постоји одвојени систем дистрибуције воде.

Приликом узгоја млађи за конзум може се, у одређеним случајевима, обављати паралелна производња, ако се мере раздвајања производних јединица заснивају на природном стању, одвојеном систему за дистрибуцију воде, удаљености између производних јединица, току плиме и узводној и низводној локацији органске производне јединице и ако се на производним јединицама одвијају различите фазе производње и руковања.

Подаци и документација о испуњености услова из овог члана чувају се као доказ.

Члан 59.

Са рибама и другим воденим организмима треба руковати у најмањој могућој мери, са највећом пажњом и уз употребу одговарајуће опреме.

Приликом руковања са рибама и другим воденим организмима, може се, када је то потребно, користити анестезија, ради избегавања стреса и физичког оштећења.

Разврставање риба и других водених организама треба да се спроводи у најмањој могућој мери, како би се обезбедили услови за добробит животиња.

Густина држања риба и других водених организама за врсте или групе врста дата је у Прилогу 3. овог правилника.

Утицај густине држања риба и других водених организама на њихову добробит (оштећена пераја, друге повреде, стопа раста, понашање и здравље) треба редовно да се прати.

Члан 60.

У погледу услова водене средине, органска производњи риба и других водених организама:

1) обавља се на локацијама које нису изложене загађењу које проузрокују производи или материје које нису дозвољене у органској производњи или загађивачи који могу контаминирати ове производе;

2) у случају паралелне производње, мере раздвајања производних јединица заснивају се на природном стању, одвојеном систему за дистрибуцију воде, удаљености између производних јединица, току плиме и узводној и низводној локацији органске производне јединице;

3) у случају заснивања новог процеса производње, односно производње веће од 20 тона риба и других водених организама годишње, врши се процена утицаја на животну средину за ту производну јединицу, како би се утврдили услови за производне јединице и непосредну околину и могућ утицај процеса производње на животну средину;

4) за производну јединицу за производњу риба и других водених организама, обезбеђује се план одрживог управљања који се ажурира једном годишње и садржи: детаљне податке о ефектима процеса производње на животну средину, поступак праћења животне средине и листу мера које се примењују како би се негативан утицај на водену и копнену околину свео на најмању могућу меру, укључујући пражњење нутритиената у животну средину током производног циклуса или годишње, као и резултате контроле производног процеса и ремонт техничке опреме. План одрживог управљања у органској производњи риба и других водених организама треба да садржи и одбрамбене и превентивне мере које се примењују против предатора;

5) користе се превасходно обновљиви извори енергије и рециклирање материјала, а распоред редукције отпада уноси се у одржив план управљања који се примењује од почетка производње и, када је могуће, коришћење резидуалне топлоте ограничава се на енергију из обновљивих извора.

Рибњаци за производњу риба или других водених организама треба да буду опремљени природним, биолошким или механичким филтерима за сакупљање отпада или у њима треба користити морску траву и/или шкољке и алге које утичу на побољшање квалитета отпадних вода, и, ако је могуће, треба редовно пратити квалитет отпадних вода.

Приликом израде плана одрживог управљања из става 1. тачка 4) овог члана успоставља се сарадња између произвођача суседних производних јединица.

Члан 61.

У систему за производњу риба и других водених организама проток и физичко-хемијски параметри воде треба да обезбеђују здравље и добробит животиња.

Систем за производњу риба и других водених организама треба да буде пројектован, лоциран и да се њиме руководи на такав начин да се излазак животиња сведе на најмању меру.

У случају да рибе или ракови изађу из система за производњу риба и других водених организама, предузимају се одговарајуће мере да се смањи утицај на локални екосистем, укључујући и поновно ловљење, када је то могуће, о чему произвођач чува податке и документацију.

Члан 62.

Средина у којој се узгајају рибе и други водени организми треба да буде уређена тако да:

1) рибе и други водени организми имају довољно простора за боравак, у складу са специфичним потребама врсте;

2) се рибе и други водени организми узгајају у води доброг квалитета, са довољним садржајем кисеоника, у складу са специфичним потребама врсте;

3) се рибе и други водени организми узгајају при температури и количини светлости који су прилагођени специфичним потребама врсте и географској локацији;

4) у случају гајења слатководних риба, тип дна, што је могуће више, одговара природним карактеристикама дна;

5) у случају гајења шарана, дно буде од природне земље.

За узгајање риба и других водених организама може се користити вештачко осветљење, уз следећа ограничења:

1) у циљу поштовања етолошких потреба, географских услова и здравља гајених животиња продужавање дневне светлости не треба да прекорачи максимум од 16 сати дневно, изузев ако се вештачко осветљење не користи у репродуктивне сврхе;

2) у циљу избегавања промена у интензитету осветљења које делују узнемирујуће користи се пригушено светло или светло у позадини.

Природни извор воде може да се користи за загревање или хлађење у свим фазама производње, а вештачко загревање или хлађење воде могуће је једино у случају мрестилишта и растилишта.

Ако постоји здравствена потреба, као и у критичним периодима репродукције или транспорта, може се вршити аерација воде, и то у следећим случајевима:

1) приликом пораста температуре, пада атмосферског притиска или загађења;

2) приликом повремених процедура, као што су узорковање или сортирање;

3) у случају обезбеђивања опстанка риба и других водених организама.

Аерација воде из става 4. овог члана може се вршити под условом да се механички аератори првенствено напајају из обновљивих извора енергије и да се подаци о сваком коришћењу аератора воде у производној евиденцији.

Члан 63.

Затворена рециркулација воде у објектима за производњу риба и других водених организама није дозвољена, осим у случају мрестилишта и растилишта или производње врста које се користе као храна за животиње из органске производње.

Јединице за узгој чије је дно од природне земље треба да испуњавају следеће услове:

1) за системе са текућом водом треба да постоји могућност надгледања и контроле протока и квалитета воде, укључујући воду која улази у систем и воду која излази из система;

2) да најмање 5% периферне области има природну вегетацију.

Морски систем за производњу риба и других водених организама треба да:

1) буде смештен на месту где су проток воде, дубина и измена водене масе такви да се утицај морског дна и околне водене масе сведе на најмању меру;

2) у односу на изложеност околини има одговарајуће пројектован, изграђен и одржаван кавез за држање.

Члан 64.

Шкољке и други водени организми који се хране филтрирањем воде, а без утицаја човека, узгајају се у води која је високог еколошког квалитета, у складу са прописима, а све своје нутритивне потребе задовољавају у природи, осим у случају млађи узгојених у мрестилиштима или растилиштима.

Органска производња шкољки може се одвијати у истој воденој средини као и органска производња риба, морских трава и пужева, односно у систему поликултуре и треба да буде евидентирана у одрживом плану управљања.

Органска производња шкољки треба да се одвија у срединама које су:

1) ограничене стубовима, пловцима и другим видљивим маркерима, унутар којих треба да буде обезбеђено да се шкољке, на одговарајући начин, задржавају помоћу мрежа, кавеза и слично;

2) уређене тако да не угрожавају опстанак осталих врста, а ако се користе мреже за предаторе треба да буде обезбеђено да те мреже не угрожавају птице које лове у води.

Члан 65.

Густина држања шкољки у органској производњи не треба да буде већа у односу на густину држања шкољки у конвенционалној производњи.

Сортирање, проређивање и регулисање густине држања шкољки треба да се спроводи у складу са производњом биомасе, као и да се обезбеди добробит животиња и висок квалитет производа.

Ради контролисања штетних организама шкољке се током производног циклуса могу једном третирати раствором креча, а у случају појаве организама који изазивају загађење, те организме треба физички уклонити из производне јединице и, ако је могуће, вратити назад у море далеко од производне јединице.

Члан 66.

У органској производњи шкољки погодно је гајење шкољки на ужадима, као и други начини производње шкољки који су дати у Прилогу 3. овог правилника (део који се односе на мекушце и бодљокошце).

Гајење шкољки на дну дозвољено је само ако се тиме на местима сакупљања и раста не врши значајан утицај на животну средину.

Процена утицаја на животну средину треба да садржи податке о испитивању, као и извештај са експлоатационог подручја, који истовремено представља и посебно поглавље плана одрживог управљања.

Члан 67.

Шкољке каменице могу се узгајати у врећама на скелама.

Каменице се постављају у лежишта у правцу плиме, како би производња била оптимална, а конструкције на којима се узгајају каменице постављају се тако да се избегне формирање бране дуж обале.

Производња каменица врши се у складу са критеријумима који су дати у Прилогу 3. овог правилника (део који се односе на мекушце и бодљокошце).

Члан 68.

У органској производњи шкољки може се користити дивље семе које долази изван производне јединице, уз вођење података о времену, месту и начину сакупљања дивљег семена, а под условом да нема значајног нарушавања животне средине и под условом да то семе потиче из:

1) средине у којој су слаби изгледи да то семе може да опстане током зиме или из средине у којој количина семена превазилази потребе екосистема;

2) природне средине за сакупљање семена.

Семе шкољки из конвенционалне производње може се увести у производне јединице на којима се примењују методе органске производње, и то уз максимално учешће које треба да буде:

1) до 31. децембра 2020. године, 80%;

2) од 1. јануара 2021. године до 31. децембра 2023. године, 50%;

3) од 1. јануара 2024. године, 0%.

У случају шкољке *Crassostrea gigas*, приоритет има селекционисани узгој, како би се смањило излегање у дивљини.

Члан 69.

У исхрани риба и других водених организама који се производе методама органске производње примењују се следећа правила:

1) рибе и други водени организми хране се храном која одговара њиховим нутритивним потребама, у зависности од фазе развоја;

2) храна биљног порекла треба да потиче из органске производње, а храна која је добијена од риба и других водених животиња треба да потиче из одрживе експлоатације риболовних ресурса;

3) средства за поспешивање раста и синтетичке аминокиселине се не користе.

У исхрани риба и других водених организама који се производе методама органске производње могу се, користити хранива минералног порекла која су дата у Прилогу 6. овог правилника, као и адитиви за храну за животиње, одређени производи који се користе у исхрани животиња и помоћна средства за прераду, који су дати у Прилогу 7. овог правилника.

Начин исхране риба и других водених организама треба да се заснива на одређеним приоритетима којима се обезбеђује:

1) здравље животиња;

2) производ високог квалитета, укључујући и нутритивни састав који обезбеђује финални јестиви производ високог квалитета;

3) слаб утицај на животну средину.

Члан 70.

Карниворне рибе и други водени организми могу се хранити храном која потиче од:

1) хране која је пореклом од риба и других водених организама из органске производње;

2) рибљег брашна и рибљег уља из органске производње;

3) рибљег брашна и рибљег уља и састојака пореклом од риба које су намењене за људску исхрану, а које су произведене у системима одрживе аквакултуре;

4) хранива биљног и животињског порекла из органске производње.

Приликом исхране карниворних риба и других водених организама у оброк може бити укључено највише 60% биљних производа из органске производње.

У дневном оброку лососа и пастрмке може се користити, у границама њихових физиолошких потреба, астаксантин који првенствено потиче из органске производње (нпр. органска производња ракова), а ако астаксантин из органске производње није доступан могу се користити природни извори астаксантина (нпр. *Phaffia yesat*).

Члан 71.

Природном храном из бара и језера хране се следеће врсте риба и других водених организама, у фази раста:

1) врсте из породице шарана *(Cyprinidae)* и друге врсте које се гаје у поликултури, укључујући гргеча, штуку, сома, врсте рода *Coregonus* и јесетру;
2) шкампи *(Penaeidae)* и слатководни рачићи (козице) (*Macrobrachium* spp.);
3) тропске рибе слатких вода: *Chanos chanos*, тилапија (*Oreochromis* spp.) и сијамски сом (*Pangasius* спп.).
Када природни извори хране из става 1. овог члана нису у довољној количини доступни, за исхрану се може користити храна биљног порекла из органске производње која је првенствено узгајана на сопственом пољопривредном газдинству или морска трава, о чему, као доказ, произвођач чува податке и документацију.

У случају да се у исхрани слатководних рачића (козице) (*Macrobrachium* spp.) и сијамског сома (*Pangasius* spp.) природна храна из бара и језера допуњује храном из става 2. овог члана:
1) у оброк за сијамске сомове (*Pangasius* spp.) може се укључити највише 10% рибљег брашна или рибљег уља који потичу из система одрживог рибарства;
2) у оброк за слатководне рачиће (козице) (*Macrobrachium* spp.) може се укључити највише 25% рибљег брашна и 10% рибљег уља који потичу из система одрживог рибарства, као допуна њиховој прихрани може се употребити органски холестерол, а ако он није доступан може се употребити конвенционални холестерол добијен од вуне, шкољки или из других извора.

Члан 72.

Превоз риба и других водених организама који су произведени методама органске производње обавља се на начин којим се, у складу са законом, обезбеђује здравље и добробит животиња.

У органској производњи риба и других водених организама патња животиња, укључујући и патњу приликом клања, треба да буду сведени на најмању могућу меру.

У органској производњи риба и других водених организама клање треба да се изводи техникама које доводе до тренутне несвести и неосетљивости на бол, при чему приликом разматрања начина клања треба узети у обзир величину, врсту и место производње.

Члан 73.

У органској производњи риба и других водених организама превенција болести заснива се на држању риба и других водених организама у оптималним условима који се обезбеђују одговарајућим избором локације, оптималним уређењем пољопривредног газдинства и примењивањем добрих поступака узгоја и управљања, који обухватају редовно чишћење и дезинфекцију објеката, коришћење висококвалитетне хране, одговарајућу густину држања и селекцију врста и сојева.

У органској производњи риба и других водених организама доноси се и примењује план мера здравствене заштите и превенције болести, који треба да садржи детаљно описане мере био-сигурносне заштите, као и друге превентивне мере.

Члан 74.

У органској производњи риба и других водених организама, у циљу превенције болести, примењују се следећа правила:

1) непоједену храну, фецес и угинуле животиње, ако је то могуће, треба одмах уклонити, како би се избегао ризик од значајне еколошке штете, избегло привлачење инсеката или глодара, а ризик од болести свео на најмању меру;

2) ултраљубичасто зрачење и озон може да се користи једино у мрестилиштима и одгајивалиштима;

3) за биолошку контролу ектопаразита користи се, по правилу, риба „чистач”, слатка вода, морска вода и раствор натријум-хлорида;

4) производни систем, опрема и прибор треба редовно и правилно да се чисте и дезинфикују, уз употребу средстава за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за производњу риба и других водених организама која су дата у Прилогу 8. овог правилника.

У органској производњи риба и других водених организама, у циљу превенције болести, може се, у одређеним случајевима, одредити период мировања, као и његово трајање, током кога кавез или друге конструкције које се користе у производњи риба и других водених организама треба да буду испражњени, дезинфиковани и остављени празни пре поновног коришћења.

Период мировања из става 2. овог члана примењује се и документује после сваког производног циклуса у отвореном мору и препоручује се и за остале методе производње када се користе резервоари, рибњаци и кавези, а његово одређивање није обавезно када је у питању узгој шкољки.

У органској производњи риба и других водених организама могу се, у циљу превенције и лечења болести, користити имунолошки ветеринарски медицински производи.

Члан 75.

Ако и поред примене превентивних мера из члана 73. став 1. овог правилника настану здравствени проблеми, треба одмах отпочети са лечењем болести, како би се избегла патња животиња.

У лечењу риба и других водених организама предност треба дати супстанцама биљног, животињског или минералног порекла у хомеопатском раствору, затим биљкама и њиховим екстрактима који немају анестетички ефекат, а потом супстанцама, као што су: елементи у траговима, метали, природни имуностимуланси или дозвољени пробиотици.

Ако употреба супстанци из става 2. овог члана није делотворна у лечењу болести, у лечењу се могу користити алопатски ветеринарски третмани, укључујући и антибиотике, с тим што је њихово коришћење ограничено на највише два третмана годишње, односно један третман годишње када се ради о животињама чији је производни циклус краћи од једне године, изузев када се ради о вакцинацијама и обавезним програмима здравствене заштите животиња.

У случају да алопатски ветеринарски третмани нису коришћени у складу са ставом 3. овог члана, рибе и други водени организми се не могу стављати у промет као органски производи.

Када је у питању лечење против паразита, употребу третмана треба ограничити на два третмана годишње, односно на један третман годишње када је производни циклус краћи од 18 месеци, осим ако се ради о третману против паразита који је део обавезног програма здравствене заштите који се спроводи у складу са прописима.

После спровођења алопатских ветеринарских третмана и третмана против паразита из ст. 3. и 5. овог члана, као и третмана који су обухваћени обавезним програмом здравствене заштите животиња, период каренце траје двоструко дуже у односу на период каренце у конвенционалној производњи који је предвиђен упутством произвођача лека, а у случају да период каренце није прецизиран упутством произвођача лека, период каренце траје 48 сати.

У случају да се у лечењу риба и других водених организама користе ветеринарски медицински производи, произвођач коришћење таквих производа треба да пријави овлашћеној контролној организацији пре стављања тих производа, као органских производа, у промет, а третиране животиње треба да буду јасно обележене.

IV. ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПЕРИОДА КОНВЕРЗИЈЕ

Члан 76.

Дужина трајања периода конверзије одређује се на основу врсте биљне, односно сточарске производње.

1. Дужина трајања периода конверзије у органској биљној производњи

Члан 77.

Дужина трајања периода конверзије у органској биљној производњи у зависности је од времена када је обављана сетва, односно берба, и износи:

1) у случају једногодишњих биљних врста, најмање две године пре сетве;

2) у случају пашњака и вишегодишњег крмног биља, најмање две године пре коришћења као хране за животиње из органске производње;

3) у случају вишегодишњих биљних врста које нису крмно биље, најмање три године пре прве бербе органских производа.

Члан 78.

Изузетно од члана 77. овог правилника, на захтев произвођача који је закључио уговор са овлашћеном контролном организацијом и након обављене прве контроле, дужина трајања периода конверзије у органској биљној производњи може се скратити, односно продужити, и то тако да се:

1) скрати дужина трајања периода конверзије, тако што се узима у обзир и период од момента подношења захтева произвођача, под условом да су земљишне парцеле:

(1) биле предмет мера које су утврђене програмима из области заштите животне средине, ако се применом тих мера гарантује да се на тим парцелама нису користили производи који нису дозвољени у органској производњи,

(2) биле део природне или пољопривредне области која није третирана производима који нису дозвољени у органској производњи у току претходног периода од најмање три године, ако за то постоје докази;

2) продужи дужина трајања периода конверзије, када је земљиште било контаминирано производима који нису дозвољени у органској производњи;

3) скрати дужина трајања периода конверзије, у случају парцела које су већ конвертоване или су у процесу конверзије:

(1) ако су те парцеле третиране производом који није дозвољен у органској производњи, и то: у оквиру обавезних мера за сузбијање болести или штеточина које спроводи надлежни орган,

(2) у оквиру научних тестова одобрених од стране надлежног органа;

4) скрати дужина трајања периода конверзије на годину дана, за пашњаке и отворене површине које користе животињске врсте које нису биљоједи, а ако земљиште током претходне године није било третирано производима који нису дозвољени у органској производњи, овај период се може скратити и на шест месеци.

Брисан је ранији став 2. (види члан 1. Правилника - 24/2021-57)
У случају из става 1. тачка 3) овог члана, ако у процесу разградње производа чија употреба није дозвољена у органској производњи при крају периода конверзије остане незнатан ниво остатака у земљишту, односно у случају вишегодишње биљне врсте, у самој биљци, дужина трајања периода конверзије се не може скратити, а ти производи се после третмана не могу продавати са ознакама које упућују на методе органске производње.

2. Дужина трајања периода конверзије у органској сточарској производњи

Члан 79.

У случају када се на пољопривредно газдинство уведу животиње из конвенционалне производње, у складу са чланом 53. овог правилника, дужина трајања периода конверзије у органској сточарској производњи износи:

1) најмање три четвртине животног века животиња, односно 12 месеци када се ради о коњима и говедима, укључујући биволе и бизоне за производњу меса;

2) шест месеци, у случају малих преживара, свиња и животиња за производњу млека;

3) десет недеља, у случају живине за производњу меса која је унета пре него што наврши три дана;

4) шест недеља, у случају живине за производњу јаја.

У случају када на пољопривредном газдинству постоје животиње из конвенционалне производње, дужина трајања конверзије у органској сточарској производњи односи се на целокупну производну јединицу, укључујући сточни фонд, пашњаке и/или било које земљиште које се користи за исхрану животиња и, ако се животиње у највећем делу хране производима са те производне јединице, укупни период конверзије за животиње, пашњаке и/или земљиште које се користи за исхрану животиња може се смањити на 24 месеца.

У органском узгајању пчела, дужина трајања периода конверзије износи најмање годину дана, осим у случају обнављања пчелињака из члана 54. став 1. овог правилника.

Члан 80.

Дужина трајања периода конверзије у аквакултури у зависности је од типова објеката који се користе за производњу риба и других водених организама, као и постојећих животиња, и износи:

1) 24 месеца, за објекте који се не могу исушити, очистити и дезинфиковати;

2) 12 месеци, за објекте који се могу исушити или оставити да мирују;

3) шест месеци, за објекте који се могу исушити, очистити и дезинфиковати;

4) три месеца, за објекте у отвореном систему, укључујући и објекте за производњу шкољки.

Изузетно од става 1. овог члана, дужина трајања периода конверзије може се скратити тако што се узима у обзир и период који непосредно претходи почетку периода конверзије, под условом да постоје докази да објекти који се користе за производњу риба и других водених организама нису били третирани или изложени дејству производа који нису дозвољени у органској производњи.

V. НАЧИН ВРШЕЊА КОНТРОЛЕ И МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДРЕЂУЈУ У СЛУЧАЈУ УТВРЂЕНИХ НЕПРАВИЛНОСТИ

1. Начин вршења контроле

а) Општа правила за вршење контроле

Члан 81.

Контрола у органској производњи врши се, у складу са законом којим се уређује органска производња, на начин којим се обезбеђује објективност, непристрасност, одсуство сукоба интереса, ефикасност, професионалност, доследност, и то:

1) у свим фазама органске производње;

2) за све органске производе;

3) применом одговарајућег начина контроле;

4) на основу документоване процедуре.

Члан 82.

Контрола започиње од тренутка укључивања произвођача у органску производњу, односно од тренутка када произвођач са овлашћеном контролном организацијом закључи уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи.

Уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи из става 1. овог члана треба нарочито да садржи податке о: уговорним странама, врсти органске производње, укључујући препакивање, дистрибуцију и увоз органских производа, затим броју и површини катастарске парцеле на којој се обавља органска производња и катастарској општини, правима и обавезама уговорних страна, условима и начину остваривања права на издавање сертификата и начину заштите за случај неизвршења уговорних обавеза.

Овлашћена контролна организација у што краћем року доставља Министарству фотокопију закљученог уговора из става 2. овог члана.

Успостављени систем контроле треба да омогући следљивост сваког производа у свим фазама производње, прераде и промета, у складу са законом којим се уређује безбедност хране, како би се гарантовало да је органски производ произведен или увезен у складу са законом којим се уређује органска производња.

Члан 83.

У случају раскида уговора из члана 82. став 2. овог правилника, овлашћена контролна организација, на захтев друге овлашћене контролне организације са којом је произвођач закључио нови уговор, у што краћем року, доставља најмање: доказ о раскиду уговора након испуњења свих уговорених обавеза, листу неправилности и спроведене и прихваћене корективне мере, листу парцела и/или животиња са њиховим статусом, као и друга неопходна документа и информације о контролисаној производњи.

Овлашћена контролна организација са којом је произвођач закључио нови уговор проверава да ли је произвођач отклонио све неправилности које су наведене у листи неправилности претходне овлашћене контролне организације, при чему се не може прихватити произвођач којем је изречена мере суспензије и/или санкције.

У случају раскида уговора из члана 82. став 2. овог правилника, овлашћена контролна организација о томе без одлагања обавештава Министарство.

Члан 84.

Пре вршења контроле, доноси се план активности, одређује лице које ће вршити контролу (у даљем тексту: контролор) и обезбеђује радна документација.

У поступку вршења контроле, исти контролор не може да врши контролу једног произвођача дуже од три године за редом.

Члан 85.

Ради вршења прве контроле, произвођач овлашћеној контролној организацији треба да достави потписану писмену изјаву, са подацима о:

1) производним јединицама, односно делатности којом се бави;

2) практичним мерама које треба да се предузму на нивоу производне јединице, односно делатности којом се бави, како би се обезбедило поштовање правила органске производње;

3) превентивним мерама које треба да се предузму како би се смањио ризик од контаминације конвенционалним производима или супстанцама чија употреба у органској производњи није дозвољена и мере чишћења које треба да се предузму у просторијама за складиштење и у оквиру целог ланца производње.

Писменом изјавом из става 1. овог члана произвођач треба да гарантује да ће:

1) процесе производње и промета обављати у складу са правилима органске производње;

2) применити одређене мере у циљу усклађивања производње са прописаним правилима, у случају утврђених неправилности, односно у писаној форми обавестити купце, како би се обезбедило да ознаке које упућују на органску производњу буду уклоњене са ових производа, у случају прекршаја.

Писмену изјаву из става 1. овог члана оверава овлашћена контролна организација.

О свакој промени података из става 1. овог члана произвођач обавештава овлашћену контролну организацију.

Овлашћена контролна организација евидентира све произвођаче који су предмет контроле и податке о имену и презимену, односно називу и адреси чини доступним заинтересованим странама.

Члан 86.

Произвођач треба овлашћеној контролној организацији да омогући вршење контроле, тако што ће обезбедити:

1) приступ свим деловима производне јединице и просторијама, као и рачунима и одговарајућим пратећим документима;

2) информације које су објективно неопходне за потребе контроле, односно информације о увезеним пошиљкама када су у питању увозници и први примаоци;

3) резултате сопствених програма обезбеђивања квалитета производње.

Ако произвођач у оквиру пољопривредног газдинства има и производну јединицу која се користи за конвенционалну производњу, треба овлашћеној контролној организацији да омогући вршење контроле и те производне јединице, као и свих просторија и објеката у оквиру те производне јединице.

Ако произвођач за потребе производње набавља органске производе, треба да провери да ли ти производи имају сертификат који је издат у складу са законом којим се уређује органска производња.

Члан 87.

Контрола у органској производњи обухвата пуну физичку контролу и контролу документације произвођача, као и примену мера предострожности.

Овлашћена контролна организација врши контролу најмање једном годишње, и то путем контролних посета, превасходно најављених и по потреби ненајављених, у складу са планом контроле за органску производњу.

Контрола у органској производњи може се вршити и више пута годишње, путем додатних контролних посета, на основу опште процене ризика неусклађености са правилима органске производње за сваког произвођача посебно и узимајући у обзир резултате претходних контрола, односно број и тежину утврђених неправилности и уочене потешкоће приликом отклањања неправилности, затим квантитет и разноврсност производа, као и ризик од мешања органских производа са производима из конвенционалне производње.

Приликом опште процене ризика из става 3. овог члана могу се одредити три степена ризика: ниски, средњи и високи.

Од укупног броја контрола у току једне године најмање 10% је ненајављених контрола.

Укупан број контрола у току једне године је број годишњих контрола увећан за број планираних додатних контролних посета.

Приликом вршења контроле, овлашћена контролна организација на основу процене ризике из става 3. овог члана, као и у случају сумње, узима узорке материјала, ради утврђивања присуства супстанци чија употреба није дозвољена у органској производњи, као и ради провере технологије производње.

Број узетих узорака из става 7. овог члана треба да буде најмање 5% од укупног броја произвођача које контролише овлашћена контролна организација.

Члан 88.

Провера документације произвођача у поступку контроле односи се на проверу података које води о делатности којом се произвођач бави, као и проверу финансијске документације.

Ради омогућавања провере, произвођач треба да дозволи приступ подацима које води и финансијској документацији из става 1. овог члана овлашћеној контролној организацији, како би током контроле овлашћена контролна организација, у сваком тренутку, могла да изврши проверу:

1) добављача, односно продавца или извозника органских производа;

2) врсте и количине органских производа која је испоручена производној јединици, сировина и додатака који су купљени, као и њихову употребу, и ако је то потребно, састава хране за животиње;

3) врсте и количине органских производа који се складиште;

4) врсте и количине органских производа који су напустили производну јединицу примаоца, односно купца, изузев крајњих корисника, као и просторија првог примаоца или објеката за складиштење;

5) врсте и количине купљених и продатих органских производа, као и добављача, односно продавца или извозника и купца, односно примаоца, у случају да се ради о произвођачима који не складиште или физички не рукују органским производима.

За потребе контроле, овлашћена контролна организација од произвођача може да затражи друге потребне податке, односно документацију, на основу којих се може утврдити постојање правилног односа између улазних сировина и готових производа.

У случају да произвођач има више производних јединица, провери у складу са ставом 2. овог члана подлежу и производне јединице на којима се обавља конвенционална производња и просторије за складиштење инпута, као и подаци о продаји, складиштењу и количинама конвенционалних производа.

Члан 89.

За производе који потичу из конвенционалне производње, а који се користе у органској производњи, овлашћена контролна организација приликом провере документације проверава и да ли те производе прати изјава продавца којом се потврђује да ти производи нису произведени од ГМО или помоћу ГМО.

Члан 90.

У случају да произвођач који је укључен у органску производњу са трећим лицем закључи уговор о обављању одређених послова у вези са органском производњом (у даљем тексту: подуговарач), контрола у органској производњи обухвата и те послове.

У случају из става 1. овог члана, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач овлашћеној контролној организацији доставља и:

1) списак подуговарача са описом њихових активности, уз навођење назива овлашћених контролних организација са којима ти подуговарачи имају закључен уговор о контроли и сертификацији;

2) писану сагласност подуговарача да њихова производна јединица подлеже контроли;

3) податке о практичним мерама, укључујући и документацију, које се на производној јединици предузимају, како би се обезбедила следљивост производа које произвођач ставља у промет.

Ако контролу произвођача и његових подуговарача врше различите овлашћене контролне организације, писмена изјава из члана 85. став 1. овог правилника треба да садржи и сагласност произвођача и његових подуговарача да те контролне организације могу да размењују податке о обављеним контролама.

Члан 91.

Произвођач који је правно лице може за потребе обављања органске производње закључити уговор о сарадњи са другим произвођачима (у даљем тексту: произвођачи кооперанти), који чине групу произвођача кооперената, у смислу овог правилника.

Произвођаче кооперанте из става 1. овог члана чине произвођачи који обављају исту и/или сличну врсту органске производње, и то на производним јединицама које су у истој географској области.

У случају из става 1. овог члана, у уговору који произвођач закључује са овлашћеном контролном организацијом нарочито се наводе сви произвођачи кооперанти са којима је произвођач закључио уговор о сарадњи, број и површина катастарске парцеле на којој се обавља органска производња и катастарска општина и биљна врста, односно број грла/јединки, ради обављања контроле.

Произвођач из става 1. овог члана треба да успостави сопствени систем интерне контроле, тако да контролу обављања органске производње код тог произвођача и код свих произвођача кооперената врши стручно лице које је он овластио (у даљем тексту: интерни контролор), и то најмање једном годишње, у складу са овим правилником.

Интерни контролор обавештава овлашћену контролну организацију о утврђеним неправилностима код произвођача из става 1. овог члана и сваког произвођача кооперанта, као и предузетим корективним мерама да се уочене неправилности отклоне у одређеном року.

Проверу ефикасности интерног система контроле, рад интерног контролора на терену, као и контролу произвођача из става 1. овог члана и одабраног броја произвођача кооперанта обавља контролор овлашћене контролне организације.

У случају из става 1. овог члана, степен ризика за произвођаче кооперанте одређује се у складу са чланом 87. овог правилника, узимајући у обзир и следеће факторе ризика:

1) број година обављања органске производње као групе произвођача;

2) број нових чланова који се годишње укључује у групу;

3) међусобну сличност производног система и усева произвођача кооперанта;

4) промене интерног контролора.

Број произвођача кооперанта које овлашћена контролна организација треба да посети у току годишње контроле одређује се на основу броја чланова групе и опште процене ризика, тако што се корен броја произвођача кооперанта помножи бројем 1 у случају ниског степена ризика, бројем 1,2 у случају средњег степена ризика и бројем 1,4 у случају високог степена ризика.

Члан 92.

О свакој извршеној контроли овлашћена контролна организација сачињава писани извештај, који потписује и произвођач, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Члан 93.

На основу извештаја о извршеним контролама и захтева произвођача, овлашћена контролна организација доноси одлуку о сертификацији и издаје сертификат да је производ или процес производње у складу са законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу њега, који садржи податке о:

1) броју сертификата;

2) имену и адреси, односно називу и седишту произвођача и делатности коју обавља;

3) називу, седишту и броју кода овлашћене контролне организације;

4) врсти и асортиману, као и количини производа;

5) врсти производње;

6) периоду важења;

7) датуму контроле;

8) датуму и месту издавања, као и печат и потпис овлашћеног лица.

У случају из члана 91. овог правилника, овлашћена контролна организација произвођачу из члана 91. став 1. овог правилника издаје сертификат у коме су наведени сви произвођачи кооперанти (групни сертификат), а продају тако сертификованих органских производа врши само тај произвођач.

Податке о издатим сертификатима овлашћена контролна организација објављује на својој интернет страници.

б) Посебна правила за контролу органске биљне производње и сакупљање дивљих биљних врста из природних станишта

Члан 94.

У органској биљној производњи, као и приликом сакупљања дивљих биљних врста из природних станишта, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији и податке о:

1) просторији за складиштење, просторији за производњу, парцелама, односно подручјима сакупљања производа, и ако је то потребно, просторији за прераду, односно паковање;

2) датуму последњег рада на парцелама, односно подручјима сакупљања производа који није обављан у складу са правилима органске производње.

У случају сакупљања дивљих биљних врста из природних станишта, произвођач треба да достави податке из члана 23. ст. 2. и 3. овог правилника.

Члан 95.

У органској биљној производњи, произвођач овлашћену контролну организацију сваке године, у року који одреди овлашћена контролна организација, писмено обавештава о динамици производње усева, уз достављање прегледа по парцелама.

Ради омогућавања провере, у органској биљној производњи произвођач посебно води податке о:

1) употреби ђубрива (датум примене, врста и количина ђубрива и парцела на којој је употребљено ђубриво);

2) употреби производа за заштиту биља (датум примене, врста производа за заштиту биља, разлог и метода примене);

3) куповини улазног репроматеријала – спољашњи инпути (датум, врста и количина производа, документација о куповини);

4) жетви и берби (датум, парцеле, биљна врста и сорта и количина органских производа или производа из периода конверзије).

в) Посебна правила за контролу органске сточарске производње

Члан 96.

Животиње у органској сточарској производњи се идентификују применом техника које су прилагођене свакој врсти, и то појединачно када су у питању велики сисари, односно појединачно или по турнусима када су у питању живина и мали сисари.

Члан 97.

У органској сточарској производњи, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији и податке о:

1) објектима за узгој животиња, пашњацима, отвореним просторима и слично и, ако је потребно, о просторијама за складиштење, паковање и прераду стоке, сточарских производа, сировина и улазног репроматеријала (спољашњи инпути);

2) просторијама за складиштење стајског ђубрива;

3) практичним мерама које треба да се предузму, а које садрже:

(1) план ђубрења, који одобрава овлашћена контролна организација, заједно са комплетним описом површина под усевима,

(2) уговор о преносу коришћења вишка ђубрива, у случају да је у складу са чланом 20. став 4. овог правилника закључен писмени уговор о преносу коришћења вишка ђубрива,

(3) план управљања за производну јединицу органске сточарске производње.

Члан 98.

Ради омогућавања провере, у органској сточарској производњи произвођач посебно води податке о:

1) систему управљања стадом и јатом;

2) пореклу и датуму доласка, периоду конверзије, идентификационој ознаци и ветеринарском картону, за животиње које долазе на газдинство;

3) старости, броју грла, тежини приликом клања, идентификационој ознаци и дестинацији, за животиње које напуштају газдинство;

4) губитку животиња и разлозима који су довели до тога;

5) врсти, укључујући и додатке храни, пропорцији различитих састојака у порцијама, периодима приступа отвореним површинама, периодима премештања животиња (номадско сточарство) када су на снази одређена ограничења, када се ради о храни за животиње;

6) датуму третмана, дијагнози, дозирању, врсти лекова, индикацијама активне фармаколошке супстанце које су коришћене приликом лечења и ветеринарским рецептима за ветеринарску негу који садрже образложење, као и периоду каренце пре него што сточарски производ може да се обележи и стави у промет као органски производ, када се ради о спречавању и лечењу болести и здравственој заштити.

Члан 99.

Када се користе ветеринарски медицински производи, произвођач о подацима из члана 98. тачка 6) овог правилника обавештава овлашћену контролну организацију пре него што се животиње или њихови производи могу ставити у промет као органски производи.

Животиње које су третиране ветеринарским медицинским производима треба да се означе појединачно, када су у питању велике животиње, односно појединачно, по турнусима или кошницама када су у питању живина, ситне животиње и пчеле.

Члан 100.

Када се ради о узгоју пчела, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији мапу у одговарајућој размери, са списком локација на којима се налазе кошнице, као и одговарајуће доказе, и ако је потребно, одговарајуће анализе, којима се доказује да су за подручје на коме се налазе ројеви пчела испуњени услови који су прописани законом којим се уређује органска производња.

Произвођач води податке о:

1) исхрани пчела (врста и количина производа, датум примене и кошнице у којима је коришћен производ);

2) врсти производа, активној фармаколошкој супстанци, дијагнози, дозирању, начину примене, трајању третмана и периоду каренце, када се користе ветеринарски медицински производи;

3) предузетим мерама приликом вађења, прераде и складиштења пчелињих производа;

4) премештању сатних основа и врцању меда.

Када се користе ветеринарски медицински производи, произвођач о подацима из става 2. тачка 2) овог члана обавештава овлашћену контролну организацију пре него што се производи могу ставити у промет као органски производи.

У случају премештања пчелињака, произвођач о томе, као и о року у коме ће се премештање обавити, обавештава овлашћену контролну организацију.

г) Посебна правила за контролу аквакултуре

Члан 101.

У органској производњи риба и других водених организама, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији и:

1) пун опис капацитета за производњу риба и других водених организама на копну и на мору;

2) план одрживог управљања, ако је потребно;

3) процену утицаја на животну средину, ако је потребно;

4) посебно поглавље из плана одрживог управљања о минималном утицају на животну средину, у случају да се ради о мекушцима.

Члан 102.

Ради омогућавања провере, у органској производњи риба и других водених организама произвођач посебно води податке о:

1) пореклу, почетку периода конверзије за животиње које долазе на газдинство, као и датуму доласка;

2) броју лота, старости, тежини и дестинацији животиња које напуштају газдинство;

3) изгубљеним рибама;

4) врсти и количини хране за рибе, а у случају шарана и сродних врста и документовани запис о употреби додатне хране;

5) ветеринарском третману, са детаљима о сврси, датуму примене, начину примене, врсти производа и периоду каренце;

6) мерама превенције болести, са детаљима о периоду без производње, чишћењу и квалитету воде.

Члан 103.

У случају производње шкољки, посета контролора овлашћене контролне организације врши се пре и током производње максималне биомасе.

д) Посебна правила контроле јединица за прераду производа биљног и животињског порекла, производа од водених животиња

Члан 104.

У случају када се на производној јединици обавља прерада за сопствену употребу или за потребе другог лица, укључујући и посебне производне јединице које се баве паковањем и/или препакивањем таквих производа и производне јединице које се баве обележавањем и/или поновним обележавањем таквих производа, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији и опис објеката за пријем, прераду, паковање, обележавање и складиштење пољопривредних производа пре и после поступака којима су подвргнути, као и опис процедуре за превоз производа.

ђ) Посебна правила контроле за производне јединице за производњу хране за животиње

Члан 105.

За производне јединице на којима се обавља производња хране за животиње, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, произвођач доставља овлашћеној контролној организацији и:

1) опис објеката за пријем, прераду и складиштење производа намењених за исхрану животиња пре и после поступака којима се ти производи подвргавају;

2) опис објеката за складиштење других производа који се користе у припреми хране за животиње;

3) опис објеката за складиштење производа за чишћење и дезинфекцију;

4) ако је потребно, опис једињења хране за животиње коју произвођач намерава да производи, у складу са прописом којим се уређује производња и декларисање хране за животиње, као и врсту или класу животиње којој је храна за животиње намењена;

5) ако је потребно, назив хране за животиње коју произвођач намерава да производи;

6) податке о практичним мерама које треба да се предузму, а које садрже и индикације (показатеље) мера које се примењују у технолошким поступцима прераде.

На основу података о практичним мерама из става 1. тачка 6) овог члана које произвођач треба да предузме, овлашћена контролна организација спроводи општу процену ризика за сваку производну јединицу за прераду и сачињава план контроле којим се, у зависности од потенцијалног ризика, одређује минимални број случајних узорака.

Члан 106.

Ради омогућавања провере, за производне јединице на којима се обавља производња хране за животиње у органској производњи произвођач посебно води податке о пореклу, врсти и количини састојака хране за животиње, адитивима, продаји и готовим производима.

е) Посебна правила за контролу увоза органских производа

Члан 107.

У случају увоза органских производа, поред података из члана 85. став 1. овог правилника, увозник доставља овлашћеној контролној организацији и податке о просторијама увозника и његовим активностима при увозу, месту уласка производа у Републику Србију, као и о објектима и просторијама које намерава да користи за складиштење увезених органских производа до њиховог достављања првом примаоцу, а први прималац увезених органских производа, односно увозник када је истовремено и први прималац, доставља податке о објектима за пријем и складиштење.

На захтев овлашћене контролне организације достављају се и подаци о организацији превоза од извозника до првог примаоца.

Члан 108.

Увозник и први прималац увезених органских производа одвојено воде податке о стању залиха и воде одвојену финансијску документацију, осим ако раде у оквиру једне јединице.

О свакој пошиљци органских производа која се увози у Републику Србију увозник, без одлагања, обавештава овлашћену контролну организацију и доставља документацију која је прописана посебним прописом.

2. Мере које се одређују у случају утврђених неправилности у начину обављања органске производње

Члан 109.

Ако приликом контроле уочи да постоје одређене неправилности у начину обављања органске производње, овлашћена контролна организација може произвођачу да одреди корективне мере у циљу усклађивања производње са правилима органске производње, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Корективне мере које овлашћена контролна организација може одредити произвођачу зависе од тежине, односно утицаја утврђене неправилности на целокупну органску производњу и интегритет органског производа.

Неправилности у начину обављања органске производње могу бити:

1) блаже неправилности којима се не доводе у питање методе органске производње и природа органског производа;

2) теже неправилности које доводе у сумњу примену метода органске производње при чему интегритет органског производа може бити угрожен, али не остављају дугорочне последице на успостављен процес органске производње;

3) критичне неправилности које се не могу исправити и због којих је нарушен интегритет органског производа, а углавном се односе на коришћење средстава која нису дозвољена у органској производњи и могу оставити дугорочне последице на успостављен процес органске производње.

О уоченим неправилности и предложеним корективним мерама сачињава се извештај, који потписује контролор овлашћене контролне организације и произвођач по завршетку контроле.

Блажа или тежа неправилност коју произвођач није отклонио прелази су следећу вишу категорију неправилности.

Члан 110.

Мере које овлашћена контролна организација може одредити у случају утврђених неправилности у начину обављања органске производње, а у зависности од сваке појединачне ситуације, су следеће:

1) у случају блаже неправилности, мера упозорења уз коју се одређује рок у коме произвођач треба да исправи те неправилности, при чему мера не одлаже сертификацију производа, а да ли је неправилност отклоњена проверава се приликом следеће контроле, и/или документовати пре контроле односно документује се пре контроле;

2) у случају тежих неправилности, мера суспензије која подразумева одлагање доношења одлуке о сертификацији док се не отклони неправилност, односно суспензију сертификата/потврде на одређени временски период, који није дужи од шест месеци;

3) у случају критичних неправилности, мера санкције када се не додељује сертификат или смањује обим сертификације, односно искључује део производње из сертификације, као и повлачење сертификата, за одређене производе или у целости, које као последицу има повлачење производа са тржишта, како би се уклонила ознака органски производ са производа и са пратеће документације, и/или одвајање свих производа или лота производа од других органских производа.

У случају из става 1. тач. 2) и 3) овог члана, овлашћена контролна организација одређује рок у коме произвођач треба да исправи утврђене неправилности, односно рок за спровођење наложених мера, а како би утврдила да је неправилност отклоњена може спровести додатну контролу и/или узети узорак у случају сумње да је употребљен недозвољен производ у органској производњи.

Када овлашћена контролна организација одреди мере из става 1. овог члана, произвођач предлаже начин на који ће отклонити утврђене неправилности, а који треба да прихвати овлашћена контролна организација.

Члан 111.

У случају из члана 110. тач. 2) и 3) овог правилника, овлашћена контролна организација писаним путем, без одлагања, обавештава Министарство о томе са најважнијим информацијама о изреченим корективним мерама.

Члан 112.

Ако произвођач одбије да поступи у складу са одређеним корективним мерама, перманентно се не придржава правила органске производње, продаје производе као органске производе супротно одлуци овлашћене контролне организације, не омогући вршење контроле и не достави никакве доказе и податке о оствареној производњи, овлашћена контролна организација га може искључити из органске производње, односно раскинути уговор.

Члан 113.

Ако у поступку контроле органске производње учествује више различитих контролних организација, овлашћена контролна организација која је утврдила неправилности у начину обављања процеса производње треба да сарађује са другим контролним организацијама и/или контролним надлежним органима из других земаља које обављају послове у области органске производње, у циљу отклањања уочених неправилности.

XI. САДРЖИНА, ОБРАЗАЦ И НАЧИН ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ КОЈУ ВОДИ ОВЛАШЋЕНА КОНТРОЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА И САДРЖИНА И ОБРАЗАЦ ЗБИРНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

1. Садржина, образац и начин вођења евиденције коју води овлашћена контролна организација

Члан 114.

Садржина евиденције коју води овлашћена контролна организација дата је на Обрасцу бр. 1 – Образац евиденције коју води овлашћена контролна организација, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Евиденција из става 1. овог члана води се у електронском облику.

Изузетно од става 1. овог члана, у случају да овлашћена контролна организација користи посебан рачунарски програм у коме су евидентирани подаци о произвођачу и његовој производњи, податке из става 1. овог члана може водити у посебној форми, о чему обавештава Министарство.

Члан 115.

У евиденцију из члана 114. став 1. овог правилника овлашћена контролна организација уписује и сваку промену података.

Подаци о произвођачу бришу се из евиденције из члана 114. став 1. овог правилника, у следећим случајевима:

1) на захтев, у случају да произвођач престане да се бави органском производњом или мења контролну организацију;

2) у случају када произвођач и овлашћена контролна организација раскину уговор о вршењу контроле и сертификације.

2. Садржина и образац збирне евиденције

Члан 116.

Овлашћена контролна организација Министарству сваке године најкасније до 31. јануара текуће године за претходну годину доставља годишњи извештај о органској производњи, који садржи податке из евиденције из члана 114. став 1. овог правилника, у складу са законом којим се уређује органска производња.

На основу података из годишњих извештаја Министарство, у складу са законом којим се уређује органска производња, води збирну евиденцију о органској производњи која садржи све податке из евиденције из члана 114. став 1. овог правилника.

Збирна евиденција из става 1. овог члана води се на Обрасцу бр. 2 – Образац збирне евиденције, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

VII. ТЕХНОЛОШКИ ПОСТУПЦИ ПРЕРАДЕ У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ, САСТОЈЦИ, АДИТИВИ И ПОМОЋНЕ СУПСТАНЦЕ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У ПРЕРАДИ ОРГАНСКИХ ПРОИЗВОДА, НАЧИН ЧИШЋЕЊА И СРЕДСТВА ЗА ЧИШЋЕЊЕ ТЕХНОЛОШКИХ ЛИНИЈА

1. Технолошки поступци прераде у органској производњи и састојци, адитиви и помоћне супстанце који се користе у преради органских производа

Члан 117.

Технолошки поступци прераде у органској производњи треба да се одвијају на начин којим се обезбеђује:

1) да се храна и храна за животиње производи од пољопривредних састојака који су добијени методама органске производње, осим у случају да се такви састојци не налазе на тржишту;

2) ограничена употреба адитива за храну и храну за животиње, састојака из конвенционалне производње са претежно технолошком или сензорном функцијом и микроелемената и помоћних средстава у преради, који:

(1) треба да се користе у најмањој могућој мери и само ако за тим постоји технолошка потреба, или

(2) само за одређену нутритивну намену, када се ради о храни, односно као зоотехничка потреба, када се ради о храни за животиње;

3) одсуство супстанци и метода прераде који могу да доведу у заблуду у погледу праве природе производа;

4) пажљива прерада хране и хране за животиње, по могућности применом биолошких, механичких и физичких метода.

Члан 118.

Сви технолошки поступци прераде, као што је димљење, као и употреба састојака, адитива и помоћних супстанци који се користе за прераду производа добијених методама органске производње треба да буду у складу са принципима добре производне праксе.

Технолошким поступцима прераде не сматрају се чување, односно конзервирање органских производа.

У поступку прераде произвођач треба да установи и примењује одговарајуће поступке који се заснивају на системском утврђивању критичних фаза прераде и који се, по потреби, ажурирају, како би се у сваком тренутку могло гарантовати да су производи прерађени у складу са правилима органске производње.

Поступци који се заснивају на системском утврђивању критичних фаза прераде из става 3. овог члана обухватају:

1) предузимање мера опреза, како би се избегла опасност контаминације недозвољеним супстанцама или производима у органској производњи;

2) спровођење одговарајућих мера чишћења, праћења њихове делотворности и вођење података о овим поступцима;

3) предузимање мера којим се спречава пласирање конвенционалних производа на тржиште са ознаком која указује на органску производњу.

У случају када се у истој производној јединици припремају или складиште производи који нису произведени методама органске производње, предузимају се мере којима се обезбеђује:

1) да се поступци обраде и прераде врше непрекидно док се не обради цела серија, просторно или временски одвојено од сличних поступака који се обављају на производима из конвенционалне производње и производима из периода конверзије;

2) да се органски производи пре и после обраде и прераде складиште, просторно или временски, одвојено од производа из конвенционалне производње и производа из периода конверзије;

3) вођење података о свим поступцима и прерађеним количинама, као и да овлашћена контролна организација о томе буде обавештена;

4) идентификација серија и онемогућавање мешања или замене са производима из конвенционалне производње;

5) да се поступци обраде и прераде органских производа обављају само после одговарајућег чишћења опреме за прераду.

а) Технолошки поступци прераде и састојци, адитиви и помоћне супстанце који се користе за производњу хране

Члан 119.

Технолошки поступци прераде сировина које су добијене методама органске производње одвијају се временски и/или просторно одвојено од свих других технолошких поступака у производњи хране, укључујући и прераду сировина из периода конверзије.

У производњи хране која је добијена од сировина које су произведене применом метода органске производње треба да се примењују следећа правила, и то:

1) храна треба да се производи претежно од састојака пољопривредног порекла, при чему се додата вода и кухињска со не узимају у обзир;

2) храна треба да садржи само састојке из органске производње, при чему у истом производу не треба да буде присутан састојак који је исти и исте врсте из конвенционалне производње или из производње из периода конверзије;

3) у случају да се ради о храни произведеној од састојака добијених у периоду конверзије, та храна треба да садржи само један састојак пољопривредног порекла.

Члан 120.

У производњи хране која је добијена од сировина које су произведене применом метода органске производње могу се користити:

1) вода за пиће и со (са натријум хлоридом или калијум хлоридом као основним компонентама) који се иначе користе у прехрамбеној индустрији;

2) адитиви, помоћне супстанце и други производи дати у Прилогу 9 – Састојци, адитиви и помоћне супстанце које се користе у преради сировина добијених методама органске производње, квасца и производа од квасца, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: Прилог 9);

3) природне ароматичне супстанце, природно идентичне ароматичне супстанце и природни ароматични препарати, у складу са прописом којима се уређују ароме;

4) минерали (укључујући микроелементе), витамини и аминокиселине, само ако је посебним прописом прописано да је њихова употреба неопходна у храни која их садржи;

5) препарати микроорганизама и ензима који се уобичајено користе у производњи хране, док ензими који се користе као адитиви могу да се користе ако су дати у тачки 1. Прилога 9. овог правилника;

6) боје за означавање меса и љуски јаја, у складу са прописом којим се уређују прехрамбени адитиви, а за традиционално бојење куваних јаја, која се пласирају на тржиште у одређеном периоду године, могу се користити природне боје и природне супстанце за премазивање, уз одобрење овлашћене контролне организације и обавештење Министарства;

7) пољопривредни састојци који нису добијени методама органске производње дати у Прилогу 10 – Дозвољени састојци пољопривредног порекла који нису произведени методама органске производње (у даљем тексту: Прилог 10), који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

У поступку прераде не могу се користити супстанце и поступци којима се производу враћају својства која су изгубљена приликом прераде и складиштења хране, а којима се отклањају последице немара или које могу да доведу у заблуду у вези са природом ових производа.

Изузетно од става 1. овог члана, у производњи производа из сектора вина и квасца користе се посебне супстанце у складу са овим правилником.

Приликом обрачуна тежинског удела састојака у прерађеном производу, прехрамбени адитиви из тачке 1. Прилога 9. овог правилника, који су означени звездицом у колони: „Е број”, као и квасци и производи од квасца, сматрају се као састојци пољопривредног порекла, док се производи и супстанце из става 1. тач. 1) и 4)–6) овог члана не сматрају као састојци пољопривредног порекла.

У производњи органског ароматизованог вина користе се органски производи од грожђа и вина уз примену прописа којим се уређује производња ароматизованог вина и ст. 1–4. овог члана.

Члан 121.

Ако пољопривредни састојци који нису добијени методама органске производње из члана 120. став 1. тачка 7) овог правилника нису доступни на тржишту, у производњи хране могу се привремено користити пољопривредни састојци који нису наведени у Прилогу 10. овог правилника, под условом да произвођач о томе достави доказе.

Коришћење пољопривредних састојака из става 1. овог члана важи за период од највише 12 месеци, с тим што се тај период може продужити, и то највише три пута.

Члан 122.

За производњу квасаца у органској производњи могу се употребљавати само органски произведени супстрати.

Други дозвољени додаци који се могу користити за производњу квасца и производа од квасца у органској производњи су:

1) додаци дати у тачки 3. Прилога 9. овог правилника;

2) супстанце из члана 120. став 1. тач. 1), 3) и 5) овог правилника.

У храни и храни за животиње која је произведена методама органске производње квасац који је добијен методама органске производње не треба да буде присутан заједно са квасцем који није добијен методама органске производње.

Члан 123.

Ако за технолошки поступак производње није доступан екстракт или аутолизат квасца који је добијен методама органске производње, може се додати највише до 5% екстракта или

аутолизата квасца који није добијен методама органске производње, обрачунато на садржај суве материје.

б) Технолошки поступци прераде и састојци, адитиви и помоћне супстанце који се користе у органској производњи производа из сектора вина

Члан 124.

Технолошки поступци прераде у органској производњи производа из сектора вина одвијају се у складу са прописима којима се уређује производња, енолошки поступци и ограничења, заштита ознака географског порекла, традиционалних израза, декларисање и представљање производа из сектора вина, осим ако овим правилником није другачије прописано.

Члан 125.

Технолошки поступци прераде сировина које су добијене методама органске производње одвијају се временски и/или просторно одвојено од истог технолошког поступка у производњи производа из сектора вина.

Производи из сектора вина производе се од органског грожђа.

У производњи производа из сектора вина могу се користити само производи и помоћне супстанце дати у Прилогу 11 – Производи и супстанце који су дозвољени за употребу у органској производњи производа из сектора вина, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 126.

У органској производњи производа из сектора вина могу се користити следећи енолошки поступци и енолошка средства:

1) проветравање (аерација) или употреба гасовитог кисеоника (оксигенација);

2) топлотна обрада, под условом да температура не прелази 75 °C;

3) центрифугирање и филтрирање са или без инертних средстава за филтрацију, под условом да величина отвора не буде мања од 0,2 микрометра;

4) употреба угљен диоксида, аргона или азота, самостално или комбиновано, ради стварања инертне атмосфере и обраде производа без присуства ваздуха;

5) употреба квасаца за производњу вина, сувог или у суспензији са вином;

6) коришћење једне или више дозвољених супстанци, уз могући додатак микрокристалне целулозе као помоћне супстанце, ради подстицања размножавања квасаца;

7) употреба сумпор диоксида, калијум бисулфита или калијум метабисулфита, калијум-дисулфит или калијум-пиросулфит;

8) обрада угљем за енолошку употребу;

9) бистрење помоћу једне или више дозвољених супстанци за енолошку употребу;

10) докисељавање употребом дозвољених супстанци;

11) откисељавање употребом дозвољених супстанци;

12) употреба препарата од ћелијских опни квасаца;

13) употреба млечних бактерија;

14) додавање L-аскорбинске киселине;

15) код сувих вина, употреба свежег, неразређеног и здравог талога који садржи квасце из недавне винификације сувог вина;

16) пенушање увођењем азота;

17) додавање угљен диоксида;

18) додавање лимунске киселине за стабилизацију вина;

19) додавање танина;

20) додавање метавинске киселине;

21) употреба гумиарабике;

22) ради поспешивања таложења тартарата, употреба калијум битартарата;

23) употреба бакар цитрата, ради уклањања недостатака у погледу укуса или мириса вина;

24) употреба храстове струготине („чипс”) у производњи и одлежавању вина, укључујући и ферментацију свежег грожђа и шире;

25) употреба калијум алгината;

26) реверзибилна осмоза, у циљу повећања природне запреминске алкохолне јачине вина;

27) употреба јоноизмењивачких смола;

28) купажа;

29) дослађивање, при чему шира, концентрована шира и ректификована концентрована шира морају бити органски производи;

30) обогаћивање (повећање природне запреминске алкохолне јачине), под условом да ако се користи шећер, концентрована шира или ректификована концетрована шира они морају бити органски производи, и под условом да се не врши обогаћивање вина делимичним концентровањем хлађењем.

в) Технолошки поступци прераде и састојци, адитиви и помоћне супстанце који се користе у преради хране за животиње

Члан 127.

Производња хране за животиње која је добијена од сировина које су произведене применом метода органске производње врши се временски и/или просторно одвојено од производње хране за животиње из конвенционалне производње.

У производњи хране за животиње која је добијена од сировина које су произведене применом метода органске производње треба да буду испуњени следећи услови, и то:

1) храна за животиње треба да садржи само састојке пореклом из органске производње, при чему у истом производу не треба да буде присутан састојак који је исти и исте врсте из конвенционалне производње или из производње из периода конверзије;

2) сировине које се користе за производњу хране за животиње не могу се третирати хемијско синтетичким растварачима;

3) не могу се користити супстанце и поступци којима се производу враћају својства која су изгубљена приликом прераде и складиштења хране за животиње, а којима се отклањају последице немара или које могу да доведу у заблуду у вези са природом ових производа;

4) могу се користити производи и супстанце наведени у члану 44. овог правилника.

2. Начин чишћења и средства за чишћење технолошких линија

Члан 128.

Ако се технолошке линије које се користе у органској производњи користе и за прераду производа, односно сировина из конвенционалне производње, те линије пре почетка коришћења треба темељно очистити и опрати.

Произвођач по упутству овлашћене организације евидентира средства и начин чишћења технолошких линија (порекло, добављач, датум примене, врста и назив, количина употребљених средстава за чишћење и дезинфекцију).

VIII. ИЗГЛЕД ОЗНАКЕ И НАЦИОНАЛНОГ ЗНАКА

Члан 129.

Домаћи непрерађени сертификовани органски производ обележава се ознаком „ОРГАНСКИ ПРОИЗВОД”, националним знаком и кодом/логом овлашћене контролне организације која је извршила сертификацију тог производа, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Ако непрерађени органски производ садржи више састојака, тај производ се обележава као органски само ако су сви састојци органског порекла.

Домаћи прерађени сертификовани органски производ може се обележити ознаком из става 1. овог члана, националним знаком и кодом/логом овлашћене контролне организације која је у последњој фази производње извршила сертификацију тог производа, ако садржи најмање 95% састојака пољопривредног порекла који су произведени, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Ознаком „ПРОИЗВОД ИЗ ПЕРИОДА КОНВЕРЗИЈЕ” и кодом/логом овлашћене контролне организације могу се обележити производи биљног порекла из периода конверзије који садрже искључиво један састојак пољопривредног порекла, по истеку рока од годину дана од дана закључења уговора са овлашћеном контролном организацијом, у складу са законом којим се уређује органска производња.

На начин из ст. 1. и 4. овог правилника обележавају се и рекламни материјал, пратећа документација и етикете, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Сертификовани производи из ст. 1. и 3. овог члана, као и њихов рекламни материјал, пратећа документација и етикете могу се обележити терминима, односно скраћеницама које означавају порекло органског производа (еколошки, биолошки, огранак, односно еко, био, орг. и сл.), као и приватном ознаком произвођача, односно удружења произвођача, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Одредбе ст. 1. и 3. овог правилника не односе се на храну за кућне љубимце и храну за крзнашице.

1. Изглед ознаке

Члан 130.

Ознака за сертификовани органски производ је у облику круга, са ивицом плаве боје (CMYK SKALA 100% CYAN 80% MAGENTA 25% BLACK PANTONE 280 C), са националним знаком у средишњем делу круга и текстом: „ОРГАНСКИ ПРОИЗВОД” који се налази полукружно изнад националног знака, на белој позадини.

Ознака: „ОРГАНСКИ ПРОИЗВОД” исписује се ћириличким писмом, фонтом BOOK Cirilica, плаве боје (CMYK SKALA 100% CYAN 80% MAGENTA 25% BLACK PANTONE 280 C).

Минимална величина пречника круга ознаке из става 1. овог члана је 20 mm, а у случају малих паковања величина пречника круга се може смањити највише до 9 mm.

Изузетно, у случају да постоје разлози који онемогућавају да се органски производ обележи на начин из ст. 1. и 2. овог члана, органски производ се може обележити ознаком за сертификовани органски производ која је црно-беле боје на црној, односно белој подлози.

Члан 131.

Ознака за производ из периода конверзије је правоугаоног облика, уоквирена црном линијом, дебљине 1 mm, са текстом: „ПРОИЗВОД ИЗ ПЕРИОДА КОНВЕРЗИЈЕ”.

Ознака из става 1. овог члана исписује се ћириличким писмом, фонтом Arial, црне боје, на белој позадини.

Минимална величина ознаке из става 1. овог члана је 20 x 10 mm.

Члан 132.

Ознаке из чл. 130. и 131. овог правилника наносе се отискивањем, односно утискивањем знака на налепницу, односно на привезак или на предњу страну појединачног или збирног паковања органског производа, рекламног материјала, пратеће документације, односно етикете и треба да буду читљиве, уочљиве и неизбрисиве.

Члан 133.

У случају да прерађени производи садрже мање од 95% састојака пољопривредног порекла који су произведени методама органске производње и у складу са прописаним технолошким поступцима прераде, у списку састојака тог производа наводе се састојци који су органског порекла, као и укупан проценат органских састојака у односу на укупну количину састојака пољопривредног порекла, и то навођењем слова, односно процената који треба да буду у истој боји, величини и фонту као што су наведени и остали састојци.

Списак састојака из става 1. овог члана може садржати ознаку: „ОРГАНСКИ ПРОИЗВОД” и термине, односно скраћенице које означавају порекло органског производа (еколошки, биолошки, органик, односно еко, био, орг. и сл.).

Ако је главни састојак прерађеног производа из става 1. овог члана пореклом из лова или риболова и ако садржи друге пољопривредне састојке који су органског порекла, у списку састојака тог производа наводе се састојци који су органског порекла, а у истом видном пољу где се налази назив производа може се ставити ознака, односно термини из става 2. овог члана.

Члан 134.

Када се ради о прерађеној храни за животиње која садржи најмање 95% суве материје хранива која су добијена методама органске производње, за обележавање те хране за животиње користи се ознака која треба да буде:

1) одвојена од ознаке која је регулисана прописом којим се уређује декларисање и означавање хране за животиње;

2) исте боје, формата или фонта који не привлачи више пажње него опис или назив хране за животиње на амбалажи;

3) у истом видном пољу где се налази и ознака тежине суве материје која се односи на:

(1) проценат појединачних састојака у храни за животиње добијених методом органске производње,

(2) проценат појединачних састојака у храни за животиње из периода конверзије,

(3) проценат појединачних састојака у храни за животиње који нису наведени у подтач. (1) и (2) ове тачке,

(4) укупан проценат састојака пољопривредног порекла;

4) пропраћена списком назива појединачних састојака у храни за животиње добијених методом органске производње;

5) пропраћена списком назива појединачних састојака у храни за животиње из периода конверзије.

Храна за животиње произведена у складу са овим правилником, а која садржи променљиве количине сировина добијених методама органске производње, односно сировина из периода конверзије и/или производе из члана 44. овог правилника, може се обележити следећим наводом: „Може се употребити за органску производњу у складу са законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу њега”.

На производима из ст. 1. и 2. овог члана, поред ознаке треба да буде наведена и напомена о обавези коришћења хране за животиње у складу са законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу њега.

Члан 135.

Животиње и производи животињског порекла произведени у периоду конверзије не обележавају се ознакама везаним за органске производе, као ни националним знаком.

2. Изглед националног знака

Члан 136.

Националним знаком обележавају се сертификовани органски производи који испуњавају услове који су прописани законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу њега, осим:

1) производа из периода конверзије;

2) органских производа из члана 133. овог правилника.

Национални знак је графичка комбинација која симболизује биљку – дрво и земљиште, у оквиру које су препознатљиви национални симболи Републике Србије.

Графички елементи националног знака који граде биљку – дрво и земљиште су:

1) стабло и земљиште, зелене боје (CMYK SKALA 100% CYAN 100% YELOW PANTONE 355 C);

2) гране и централни лист, плаве боје (CMYK SKALA 100% CYAN 80% MAGENTA 25% BLACK PANTONE 280 C);

3) два бочна листа црвене боје (CMYK SKALA 100% MAGENTA 100% YELOW PANTONE 485 C).

Изглед националног знака дат је у Прилогу 12 – Изглед националног знака, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Члан 137.

У истом визуелном пољу са националним знаком треба да стоји и број кода овлашћене контролне организације, а који садржи:

1) акроним који идентификује Републику Србију: „РС” у складу са међународним стандардом за ознаке земаља са два слова, SRPS EN ISO 3166-1;

2) скраћеницу за органски производ, исписану великим словима: „ОРГ”;

3) број сачињен од три нумеричке цифре, који издаје Министарство, у складу са законом којим се уређује органска производња.

IX НАЧИН СКЛАДИШТЕЊА И ПРЕВОЗА ОРГАНСКИХ ПРОИЗВОДА

1. Начин складиштења органских производа

Члан 138.

Ако се у складишним објектима поред органских производа налазе и други пољопривредни производи:

1) органски производи чувају се засебно од осталих пољопривредних производа, односно хране или хране за животиње;

2) морају да се предузимају потребне мере којима се обезбеђује идентификација пошиљке органских производа и онемогућава мешање или замена са производима из конвенционалне производње;

3) морају да се предузимају одговарајуће хигијенске мере, чија се делотворност проверава пре складиштења органских производа.

Подаци о предузетим радњама из става 1. овог члана треба да се воде.

Ако су органски производи упаковани и обележени, могу се чувати у истим просторијама складишта са производима из конвенционалне производње, у посебном делу који је обележен, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Приликом складиштења, треба водити рачуна да органски производи у свако доба буду јасно препознатљиви.

Члан 139.

На производној јединици на којој се обавља органска производња биља и животиња не могу се складиштити средства за исхрану и заштиту биља, средства за чишћење и дезинфекцију и производи за исхрану животиња који нису одобрени за употребу у органској производњи.

На пољопривредном газдинству могу се складиштити алопатски ветеринарски медицински производи и антибиотици, под условом да су прописани од стране ветеринара у складу са одредбама овог правилника које се односе на превенцију болести и ветеринарско лечење, као и под условом да се складиште на локацији која је под контролом овлашћене контролне организације.

Подаци о складиштењу производа из става 2. овог члана треба да се воде, у складу са овим правилником.

2. Начин превоза органских производа

Члан 140.

Сертификовани органски производи превозе се одвојено од производа из конвенционалне производње, а ако су сертификовани органски производи упаковани и обележени могу се превозити заједно са производима из конвенционалне производње, у складу са законом којим се уређује органска производња.

Органски производи до других објеката, укључујући велепродају и малопродају, морају да се превозе у одговарајућем паковању, контејнерима или возилима која су затворена, тако да се садржај не може заменити без дирања или оштећења печата и етикете.

Органски производи који се превозе до других објеката, у складу са ставом 2. овог члана треба да прати изјава на којој је наведено:

1) име и адреса, односно назив и седиште произвођача, као и власника или продавца производа, ако ова лица нису истовремено произвођачи;

2) назив производа, односно хране или хране за животиње, уз навођење да је у питању органски производ;

3) назив, односно број кода овлашћене контролне организације која врши контролу;

4) ако је потребно, идентификациона ознака серије која је издата на начин прописан овим правилником, која омогућава повезивање серије са евиденцијама произвођача.

Подаци из става 3. овог члана могу бити наведени у пратећем документу, ако се пратећи документ може повезати са амбалажом, контејнером или превозним средством органског производа, с тим што тај документ треба да садржи и податке о добављачу и/или превознику.

Затварање амбалаже, контејнера или возила у току превоза органских производа није обавезно ако:

1) постоји директан превоз између два произвођача који су укључени у органску производњу;

2) производе прати документ у коме су наведени подаци из ст. 3. и 4. овог члана;

3) пошиљалац и прималац воде податке о превозу, који су доступни овлашћеној контролној организацији.

Члан 141.

Приликом превожења хране за животиње добијене методама органске производње у друге објекте за производњу, прераду или складиштење, треба да се обезбеди да:

1) та храна за животиње током превоза буде физички одвојена од хране за животиње из периода конверзије и хране за животиње из конвенционалне производње;

2) се возила и/или контејнери који се користе за превоз производа из конвенционалне производње могу користити за превоз хране за животиње добијене методама органске производње, под условом да су за та возила и/или контејнере пре почетка превоза тих производа спроведене одговарајуће мере чишћења, чија је делотворност претходно проверена;

3) се превоз готове хране за животиње добијене методама органске производње врши физички или временски одвојено од превоза других готових производа;

4) се током превоза евидентира почетна количина производа, као и свака појединачна количина производа која је испоручена у току једне туре испоруке.

Подаци о условима из става 1. тачка 2) овог члана воде се и достављају, на захтев, овлашћеној контролној организацији.

Члан 142.

Жива риба произведена методама органске производње превози се у одговарајућим резервоарима са чистом водом која задовољава њихове физиолошке потребе у погледу температуре и растворeног кисеоника.

Пре превоза рибе и рибљих производа произведених методама органске производње, цистерне треба да буду детаљно очишћене, дезинфиковане и испране.

Током превоза, предузимају се посебне мере предострожности ради смањења стреса, а густина држања рибе која се превози треба да буде таква да не достигне ниво који је штетан за врсте.

Подаци о условима превоза из овог члана треба да се воде.

Члан 143.

По пријему органског производа, проверава се да ли су амбалажа или контејнер у коме се производ налази добро затворени, као и да ли су присутне ознаке са подацима из члана 140. ст. 3. и 4. овог правилника, а затим се ти подаци воде и међусобно упоређују.

X. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 144.

Даном примене овог правилника престаје да важи Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12).

Члан 145.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Образац бр. 1

ОБРАЗАЦ ЕВИДЕНЦИЈЕ КОЈУ ВОДИ ОВЛАШЋЕНА КОНТРОЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

ПОДАЦИ О ПРОИЗВОЂАЧУ КОЈИ ЈЕ ЗАКЉУЧИО УГОВОР		
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ/ПОСЛОВНО ИМЕ ПРОИЗВОЂАЧА		
ПРОИЗВОЂАЧИ КООПЕРАНТИ (ГРУПА ПРОИЗВОЂАЧА): ДА НЕ	БРОЈ КООПЕРАНАТА	
АДРЕСА/СЕДИШТЕ		
ТЕЛЕФОН, E-MAIL		
БПГ		
ПИБ		
МЕСТО ПРОИЗВОДЊЕ		
ОДГОВОРНО ЛИЦЕ ЗА ОРГАНСКУ ПРОИЗВОДЊУ (ИМЕ И КОНТАКТ ТЕЛЕФОН)		
БРОЈ И ДАТУМ ЗАКЉУЧЕЊА УГОВОРА		
БРОЈ КОДА ПРЕТХОДНЕ КОНТРОЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ		
ВРСТА ПРОИЗВОДЊЕ/ДЕЛАТНОСТИ (код прераде навести врсту прераде)		

ПРИЛОЗИ:
- ☐ Табела 1: Обрадива површина
- ☐ Табела 1а: Обрадива површина – Произвођачи кооперанти (група произвођача)
- ☐ Табела 2: Сакупљање из природе
- ☐ Табела 3: Пашњак/ливада
- ☐ Табела 3а: Пашњак/ливада – Произвођачи кооперанти (група произвођача)
- ☐ Табела 4: Сточарска производња
- ☐ Табела 4а: Сточарска производња – Произвођачи кооперанти (група произвођача)
- ☐ Табела 5: Сертификовани органски производи
- ☐ Табела 6: Увоз органских производа

Напомена: означити квадратић код табеле која се попуњава.

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 1: ОБРАДИВА ПОВРШИНА

Катастарска општина	Место (Општина)	Број катастарске парцеле	Површина (ha)	Биљна врста	Сорта	Статус парцеле	Датум почетка периода конверзије	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 1а: ОБРАДИВА ПОВРШИНА – ПРОИЗВОЂАЧИ КООПЕРАНТИ (ГРУПА ПРОИЗВОЂАЧА)

Кооперант	Катастарска општина	Место (Општина)	Број катастарске парцеле	Површина (ha)	Биљна врста	Сорта	Статус парцеле	Датум почетка периода конверзије	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 2: САКУПЉАЊЕ ИЗ ПРИРОДЕ

Подручје сакупљања	Површина (ha)	Биљна врста

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 3: ПАШЊАК/ЛИВАДА

Катастарска општина	Место (Општина)	Број катастарске парцеле	Површина (ha)	Статус парцеле	Датум почетка периода конверзије	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 3а: ПАШЊАК/ЛИВАДА – ПРОИЗВОЂАЧИ КООПЕРАНТИ (ГРУПА ПРОИЗВОЂАЧА)

Кооперант	Катастарска општина	Место (Општина)	Број катастарске парцеле	Површина (ha)	Статус парцеле	Датум почетка периода конверзије	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 4: СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА

Место (Општина)	Животињска врста	Категорија животиња	Раса	Број животиња/ пчелињих друштава	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 4а: СТОЧАРСКА ПРОИЗВОДЊА – ПРОИЗВОЂАЧИ КООПЕРАНТИ (ГРУПА ПРОИЗВОЂАЧА)

Кооперант	Место (Општина)	Животињска врста	Категорија животиња	Раса	Број животиња/ пчелињих друштава	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 5: СЕРТИФИКОВАНИ ОРГАНСКИ ПРОИЗВОДИ

Производ	Укупна количина	Јединица мере	Број сертификата	Датум издавања	Датум истека	Држава у коју се извози	Напомена

Овлашћена контролна организација:
Произвођач:
Година:

Табела 6: УВОЗ ОРГАНСКИХ ПРОИЗВОДА

Производ	Укупна количина	Јединица мере	Број потврде	Датум издавања	Вредност производа (EUR)	Држава из које се увози	Напомена

4827020.0116.7/2

Образац бр. 2

ОБРАЗАЦ ЗБИРНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Збирна евиденција о закљученим уговорима

Ред. број	Име и презиме/ пословно име произвођача	Место	Адреса/ Седиште	БПГ	ПИБ	Одговорно лице	Телефон E-mail	Број уговора	Датум склапања уговора	Врста делатности	Производи	Овлашћена контролна организација	Број кода свих претходних контролних организација
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													
13.													
14.													
15.													
16.													
17.													
18.													
19.													

Збирна евиденција о органској биљној производњи

Ред. број	Име и презиме/ пословно име произвођача	Катастарска општина	Место (Општина)	Управни округ	Регион	Број катастарске парцеле	Површина (ha)	Категорија биља	Биљна врста	Сорта	Статус парцеле	Датум почетка периода конверзије	Овлашћена контролна организација
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													
13.													
14.													
15.													
16.													
17.													

Збирна евиденција о органској сточарској производњи

Ред. број	Име и презиме/ пословно име произвођача	Место (Општина)	Управни округ	Регион	Животињска врста	Категорија	Раса	Број животиња/ пчелињих друштава	Овлашћена контролна организација	Напомене
1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										
10.										
11.										
12.										
13.										
14.										
15.										
16.										
17.										

Збирна евиденција о издатим сертификатима

Ред. број	Име и презиме/ пословно име произвођача	Група производа	Врста производа	Назив производа	Укупна количина	Јединица мере	Број сертификата	Датум издавања	Датум истека	Држава у коју се извози	Овлашћена контролна организација
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
6.											
7.											
8.											
9.											
10.											
11.											
12.											
13.											
14.											
15.											
16.											
17.											

Збирна евиденција о издатим потврдама

Ред. број	Име и презиме/пословно име произвођача	Група производа	Врста производа	Назив производа	Укупна количина	Јединица мере	Број потврде	Датум издавања	Вредност производа (EUR)	Држава из које се увози	Овлашћена контролна организација	Напомене
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												
13.												
14.												
15.												
16.												
17.												

4827020.0116.7/3

Прилог 1.

СПИСАК ДОЗВОЉЕНИХ СРЕДСТАВА ЗА ИСХРАНУ БИЉА И ОПЛЕМЕЊИВАЧА ЗЕМЉИШТА У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

Врста и/или тип Мешовити производи или производи који садрже само материјале који су доле наведени	Опис, захтеви у погледу састава, услови за употребу
Стајско ђубриво	Производ који садржи мешавину животињских екскремената и биљног материјала (простирка за животиње) Забрањено порекло из интензивне конвенционалне производње
Осушено стајско ђубриво и дехидратисано живинско ђубриво	Забрањено порекло из интензивне конвенционалне производње
Компостирани животињски екскременти, укључујући живинско ђубриво и компостирано стајско ђубриво	Забрањено порекло из интензивне конвенционалне производње
Течни животињски екскременти (осока)	Употреба после контролисане ферментације и/или прикладног разблаживања Забрањено порекло из интензивне конвенционалне производње
Компостирана или ферментисана мешавина отпадака са газдинства	Производ добијен од издвојеног кућног отпада са газдинства који је подвргнуто компостирању или анаеробној ферментацији у производњи биогаса Само биљни и животињски отпад са газдинства Само ако се производи у одобреним затвореним и контролисаним системима сакупљана Максималне концентрације у mg/kg суве материје: кадмијум: 0,7; бакар: 70; никл: 25; олово: 45; цинк: 200; жива: 0,4; хром (укупни): 70; хром (VI): 0
Тресет	Употреба ограничена на хортикултуру (баштованство, цвећарство, гајење дрвећа и расадници)
Отпад из производње печурака	Почетни састав супстрата може да садржи само производе из овог прилога
Остаци угинулих црва (вермикомпост) и инсеката	-

Гуано (измет морских птица)	-
Компостирана или ферментисана смеса биљних материја	Производ добијен из мешавине биљних материја које су компостиране или подвргнуте анаеробној ферментацији за производњу биогаса
Дигестат из производње биогаса који садржи споредне производе животињског порекла_који су таложени заједно са производима биљног или животињског порекла који су наведени у овом прилогу	Споредни производи животињског порекла (укључујући споредне производе дивљих животиња) категорије 3 и садржај дигестивног тракта категорије 2 не смеју потицати из интензивне конвенционалне пољопривредне производње. Категорије 2 и категорија 3 дефинисане су посебним прописом којим се уређује начин разврставања споредних производа животињског порекла Поступање са споредним производима животињског порекла мора бити у складу са прописом којим се уређује дата област Овим производима се не смеју третирати јестиви делови биљака
Производи или споредни производи животињског порекла: Крвно брашно Брашно од копита Брашно од рогова Коштано брашно или коштано брашно које не садржи желатин Рибље брашно Месно брашно Брашно од перја, длака и „chiquette” Вуна Крзно (1) Длака Млечни производи Хидролизовани протеини (2)	(1) За крзно: максимална концентрација у mg/kg суве материје хрома (VI): 0 (2) За хидролизоване протеине: овим производима се не смеју третирати јестиви делови биљака
Производи и споредни производи биљног порекла за производњу ђубрива	Нпр. погача уљарица, љуска кокоса, сладни отпад
Морске траве и производи од морских трава	Ако су директно добијени 1) физичком прерадом укључујући дехидратацију, замрзавање и млевење 2) екстракцијом водом или воденим растворима киселина и/или базним раствором 3) ферментацијом
Струготина или дрвени отпаци	Дрво које није хемијски третирано после сечења
Компостирана кора дрвета	Дрво које није хемијски третирано после сечења

Дрвени пепео	Од дрвета које није хемијски третирано после сечења
Фино млевени сирови фосфат	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта Садржај кадмијума мањи или једнак 90 mg/kg P_20_5
Алуминијум-калцијум фосфат	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта Садржај кадмијума мањи или једнак 90 mg/kg P_20_5 Коришћење органичено само за алкална земљишта (pH >7,5)
Основна троска	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта
Сирове калијумове соли или каинит	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта
Калијум-сулфат, са могућим садржајем магнезијумових соли	Производ добијен из сирових калијумовихе соли физичком екстракцијом који такође, по могућности, садржи магнезијумове соли
Џибра или екстракти од џибре	Амонијачна џибра није дозвољена
Калцијум - карбонат (креда, лапор, кречњак, бретонски амелиорант, фосфатна креда)	Само природног порекла
Отпад од мекушаца	Само као производ одрживог рибарства или из органске аквакултуре
Магнезијум и калцијум карбонат	Само природног порекла нпр. магнезијумова креда, млевени магнезијум, кречњак
Магнезијум-сулфат (кајзерит)	Само природног порекла
Раствор калцијум-хлорида	Фолијарни третман стабла јабуке, после утврђивања дефицита калцијума
Калцијум-сулфат (гипс)	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта Само природног порекла
Индустријски креч из производа индустрије шећера	Споредни производ у производњи шећера из шећерне репе и трске

Индустријски креч из производње вакуумске соли	Споредни производ из производње вакуумске соли из рудника камене соли
Елементарни сумпор	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта
Елемненти у траговима	Услови за употребу наведени у посебном пропису којим се уређују врсте и типови средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта
Натријум-хлорид	Искључиво камена со
Камено брашно и глина	-
Леонардит (сирови органски седимент богат хуминским киселинама)	Добијен као споредни производ рударства
Хитин (полисахарид добијен из љуштура ракова)	Једино ако је добијен из органске аквакултуре или одрживим коришћењем рибљег фонда у складу са посебним прописом
Седимент богат органском материјом настао у анаеробним условима од слатководних водених организама (нпр. сапропел)	Једино органски седимент који је споредни производ добијен као резулат управљања слатководним ресурсима или екстракцијом са површина некадашњих слатководних екосистема Када је то примењиво, екстракција се врши на начин да проузрокује најмањи утицај на водену средину Једино седимент добијен из извора који нису контаминирани пестицидима, постојаним органским загађивачима и супстанцама сличним бензину Максимална концентрација у mg/kg суве материје: кадмијум: 0,7; бакар: 70; никл: 25, олово: 45; цинк: 200; жива: 0,4; хром (укупни): 70; хром (VI): 0
Ксилит	Добијен као споредни производ рударства
Љуске од јаја	Забрањено порекло из интензивне конвенционалне производње
Хидролизоване беланчевине биљног порекла	
Хуминске и фулвичне киселине	Само ако су добијене применом анорганских соли / растворима, искључујући амонијум соли, или ако се добијају пречишћавањем воде за пиће

Прилог 2.

СПИСАК АКТИВНИХ СУПСТАНЦИ КОЈЕ СУ САДРЖАНЕ У СРЕДСТВИМА ЗА ЗАШТИТУ БИЉА ДОЗВОЉЕНИХ ЗА УПОТРЕБУ У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

1. Супстанце биљног или животињског порекла

Назив	Опис, захтеви у погледу састава, услови за употребу
Allium sativum (екстракт белог лука)	
Азадирактин екстракт из *Azadirachta indica* (дрво ним)	-
Пчелињи восак	За заштиту после резидбе
COS-OGA	
Хидролизовани протеини, осим желатина	-
Ламинарин	Морске траве се гаје применом метода органске производње или се беру на одржив начин у складу са принципима органске производње
Малтодекстрин	
Феромони	Само у клопкама и распршивачима
Биљна уља	Све одобрене употребе, осим као хербициди
Пиретрин	Само биљног порекла
Квазија екстрахована из *Quassia amara*	Инсектицид, репелент
Репеленти животињског или биљног порекла који одбијају мирисом/овчија маст	Не смеју се третирати јестиви делови биљака Не смеју се примењивати за заштиту биља које се користи за производњу хране за животиње за исхрану коза и оваца
Salix spp. Cortex (односно екстракт коре врбе)	
Терпени (еугенол, гераниол и тимол)	

2. Основне супстанце

Основне супстанце	Само оне основне супстанце у смислу прописа којим су уређена средства за заштиту биља Супстанце се не могу користити као хербициди

3. Микроорганизми и супстанце које производе микроорганизми

Назив	Опис, захтеви у погледу састава, услови за употребу
Микроорганизми	Микроорганизми не смеју водити порекло од ГМО
Спиносад	-
Церевисан	

4. Остале супстанце које нису наведене у табелама 1, 2. и 3.

Назив	Опис, захтеви у погледу састава, услови за употребу
Алуминијум силикат (каолин)	-
Калцијум хидроксид	Фунгицид Само за стабла воћа, укључујући расаднике, ради сузбијања *Nectria galligena*
Угљен диоксид	-
Бакар у облику бакар-хидроксида, бакар-оксихлорида, тробазног бакар-сулфата, бакар-оксида, бордовске чорбе	
Диамонијум фосфат	Само као атрактант у клопкама
Етилен	-
Масне киселине	Одобрена употреба, осим као хербицид
Феро (III) ортофосфат	Средства која се примењују по површини између гајених биљака
Водоник-пероксид	
Kieselgur (дијатомејска земља)	-

Кречни сумпор (калцијум полисулфид)	-
Парафинска уља	-
Калијум и натријум хидроген карбонат (калијум/натријум бикарбонат)	-
Piretroidi (samo deltametrin ili lambda-cihalotrin)	Само у клопкама с посебним атрактантима; само против Bactrocera oleae и Ceratitis capitata Wied
Кварцни песак	-
Натријум хлорид	Одобрена употреба, осим као хербицид
Сумпор	-

Напомена:
Уколико није другачије прописано у колони другој овог прилога, све супстанце се користе у складу условима за употребу који су наведени у Листи одобрених супстанци.

Прилог 3.

ВРСТЕ РИБА, РАКОВА, БОДЉОКОЖАЦА И МЕКУШАЦА У ОРГАНСКОЈ СТОЧАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

I. ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА РИБА

1. Органска производња пастрмки у слатким водама

Односи се на следеће врсте пастрмки:
1) Поточна пастрмка *(Salmo trutta)*;
2) Калифорнијска пастрмка *(Oncorhynchus mykiss)*;
3) Поточна златовчица *(Salvelinus fontinalis)*;
4) Лосос *(Salmo salar)*;
5) Језерска златовчица *(Salvelinus alpinus)*;
6) Липљен *(Thymallus thymallus)*;
7) Америчка језерска златовчица *(Salvelinus namaycush)*;
8) Младица *(Hucho hucho).*

Систем производње	Системи се снабдевају храном из отворених система. Проток воде треба да буде такав да обезбеђује најмање 60% засићености воде кисеоником, угодност за рибе и елиминацију утицаја отпадних вода.
Максимална густина држања	Врсте из породице *Salmonidae* које нису доле наведене: 15 kg/m^3 Лосос: 20 kg/m^3 Поточна пастрмка и калифорнијска пастрмка: 25 kg/m^3 Језерска златовчица: 25 kg/m^3

2. Органска производња пастрмки у сланим водама

Односи се на следеће врсте пастрмки:
1) лосос *(Salmo salar)*;
2) поточна пастрмка *(Salmo trutta)*;
3) калифорнијска пастрмка *(Oncorhynchus mykiss)*.

Максимална густина држања	10 kg/m^3 у кавезима или мрежама

3. Органска производња бакалара *(Gadus morhua)* и других риба из породице *Gadidae*, бранцина *(Dicentrarchus labrax)*, зубатца *(Sparus aurata)*, хама *(Argyrosomus regius)*, румба *(Psetta maxima [= Scopthalmus maximux])*, пагара *(Pagrus pagrus [= Sparus pagrus])*, *(Sciaenops ocellatus)* и других риба из подорице *Sparidae* и врста рода *Siganus*

Систем производње	У отвореним водама у кавезима и мрежама, са брзином морске воде која обезбеђује добробит или у отвореним системима на земљи.
Максимална густина држања	За све врсте, осим румба: 15 kg/m^3 За румба: 25 kg/m^2

4. Органска производња бранцина, зубатца, хама, ципла *(Liza, Mugil)* и јегуља (*Anguilla spp.*) у копненим базенима подложним плими и осеки и обалским лагунама

Систем држања	Традиционални слани базен транформисан у производну јединицу за производњу риба и слични базени подложни плими и осеки.
Систем производње	Систем са одговарајућом обновом водене масе која обезбеђује добробит. Најмање 50% насипа треба да буде прекривено вегетацијом. Део под водом треба да се пречишћава.
Максимална густина држања	4 kg/m^3

5. Органска производња јесетре у слатким водама

Односи се на врсте из породице јесетри (*Acipenserideae*).

Систем производње	Проток воде у свакој јединици за узгој риба треба да буде довољан да обезбеди добробит животиња. Количина воде која истиче из система треба да буде једнака количини воде која улази у систем.
Максимална густина држања	30 kg/m^3

6. Органска производња риба у копненим водама

Односи се на врсте из породице шарана *(Cyprinidae)* и друге врсте које се гаје у поликултури, укључујући гргеча, штуку, сома, врсте рода *Coregonus* и јесетру.

Систем производње	У рибњацима који се повремено потпуно исушују и у језерима. Језера треба да су усмерена на органску производњу, укључујући и производњу усева на обали. Подручје у коме се риба изловљава треба да има довољно увала са чистом водом да би се обезбедио комфор за рибе. Рибе после изловљавања треба да буду смештене у чисту воду. Ђубрење органским и минералним материјама треба да се обавља у складу са захтевима датим у Прилогу 1. овог правилника. Максимална дозвољена употреба азота је 20 kg/ha. Не користе се третмани који укључују употребу синтетичких препарата за контролу биљака које расту у води у којој се одвија производња риба. Око производне јединице на којој се одвија органска производња треба да се одржава природна вегетација, као заштитна зона према земљишту на коме се не одвија производња према методама органске производње. Производња у поликултури треба да се одвија под условом да се у потпуности поштују критеријуми за остале врсте риба које се узгајају у поликултури, а који су дати у спецификацији.

Приноси	Укупна дозвољена производња риба је 1.500 kg/ha годишње.

7. Органска производња тропских риба слатких вода

Односи се на следеће тропске рибе слатких вода:
1) *Chanos chanos*;
2) тилапија (*Oreochromis spp.*);
3) сијамски сом (*Pangasius spp.*).

Системи производње	Рибњаци и кавези.
Максимална густина	Сијамски сом: 10 kg/m^3 Тилапија: 20 kg/m^3

II. ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА ШКАМПА И СЛАТКОВОДНИХ РАЧИЋА

Односи се на шкампе (*Penaeidae*) и слатководне рачиће (козице) (*Macrobrachium spp.*).

Успостављање производних јединица	Локација за узгој треба буде таква да се утицај јединице за узгој на околину сведе на најмању могућу меру. Базени треба да буду од природне глине. Мангрове не треба уништавати.
Период конверзије	Шест месеци за базен, везано за нормалан животни век узгајаних шкампа.
Порекло матичног јата	Најмање половина матичног јата треба да буде припитомљено после три године узгоја. Остатак треба да буду здрави дивљи организми који потичу из ситема одрживе аквакултуре. Пре увођења у узгој треба да се изврши обавезна провера прве и друге генерације матичног јата.
Ампутација тентакула	Не треба да се врши.
Максимална густина држања и ограничења у производњи	Семе: највише 22 пост-ларви по m^2 Максимална количина биомасе: 240 g/m^2

IIa. ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА СЛАТКОВОДНИХ РАКОВА

Односи се на следеће врсте слатководних ракова:
1) *Astacus astacus*;
2) *Pacifastacus leniusculus*.

Максимална густина	За мале слатководне ракове (< 20 mm): 100 јединки по m^2 За слатководне ракове средње величине (20 – 50 mm): 30 јединки по m^2 За одрасле слатководне ракове (> 50 mm): 10 јединки по m^2 Услов је да је јединке имају одговарајућа склоништа.

III. ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА МЕКУШАЦА И БОДЉОКОЖАЦА

Систем производње	Дуге линије, сплавови, култивација на дну, мрежасте вреће, кавези, стубови и остали системи држања. За узгој шкољки на сплавовима број падајућих конопаца не треба да прелази један падајући конопац по квадратном метру површине. Максимална дозвољена дужина падајућег конопца је 20 m. Проређивање падајућих конопаца не треба да се врши у току производног циклуса. Дељење конопаца може да се врши, али да се на тај начин не повећава густина држања.

Прилог 4.

МАКСИМАЛНО ДОЗВОЉЕНИ БРОЈ ЖИВОТИЊА ПО ХЕКТАРУ У ОРГАНСКОЈ СТОЧАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

Врста и категорија животиње	Максималан број животиња по ha (еквивалент 170 kg N/ha/години)
Коњи преко шест месеци старости	2
Телад за тов	5
Остала говеда млађа од једне године	5
Мушка говеда од 1 – 2 године	3,3
Женска говеда од 1 – 2 године	3,3
Мушка говеда од две године и старија	2
Приплодне јунице	2,5
Јунице за тов	2,5
Музне краве	2
Излучене музне краве	2
Остале категорије крава	2,5
Зечице за одгоје	100
Овце	13,3
Козе	13,3
Прасад	74
Крмаче	6,5
Прасад за тов	14
Остале категорије свиња	14
Кокошке	580
Квочке	230

4827020.0116.7/7

Прилог 5.

МИНИМАЛНЕ УНУТРАШЊЕ И СПОЉАШЊЕ ПОВРШИНЕ СМЕШТАЈА ЗА РАЗЛИЧИТЕ ВРСТЕ И КАТЕГОРИЈЕ ЖИВОТИЊА У ОРГАНСКОЈ СТОЧАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

1. ГОВЕДА, ОВЦЕ И СВИЊЕ

	Унутрашње површине (доступне животињи)		Спољашње површине (површине за кретање, без пашњака)
	Минимум живе ваге (kg)	m^2/грлу	m^2/грлу
Говеда и коњи за узгој и тов	до 100	1,5	1,1
	до 200	2,5	1,9
	до 350	4,0	3
	преко 350	5 или 1 m^2/100 kg	3,7 или 0,75 m^2/100 kg
Музне краве		6	4,5
Бикови		10	30
Овце и козе		1,5 за овцу/козу	2,5
		0,35 за јагње/јаре	0,5
Приплодне крмаче са прасадима до 40 дана		7,5 за крмачу	2,5
Товне свиње	до 50	0,8	0,6
	до 85	1,1	0,8
	до 110	1,3	1
	преко 110 kg	1,5	1,2
Прасад	Преко 40 дана и до 30 kg	0,6	0,4
Приплодне свиње		2,5 за крмачу	1,9
		6 за нераста Ако се простор користи за природно парење: 10 m^2/ нерасту	8

2. ЖИВИНА

	Унутрашње површине (доступне животињи)			Спољашње површине (m^2 доступне површине/грлу)
	Број грла/m^2	cm пречке/грлу	гнездо	
Носиље	6	18	7 носиља по гнезду, или у случају заједничког гнезда 120cm^2/грлу	4, обезбеђујући да се граница 170 kg N/ha/годишње испоштује
Товна живина (у фиксним објектима)	10 са максимумом од 21 kg живе ваге/m^2	20 (само за бисерке)		4 бројлери и бисерке 4,5 патке 10 ћурке 15 гуске За све поменуте врсте лимит је 170 kg N/ha/годишње
Товна живина у преносивом објекту	16[1] у преносивом објекту, са максимумом од 30 kg живе ваге/m^2			2,5, обезбеђујући да се граница 170 kg N/ha/годишње испоштује

[1] Само у случају да површина преносивих објеката не прелази 150 m^2.

Прилог 6.

ХРАНИВА ЗА ЖИВОТИЊЕ

1. ХРАНА ЗА ЖИВОТИЊЕ МИНЕРАЛНОГ ПОРЕКЛА

— Кречњачке морске шкољке

— Мерл

— Литотамнион

— Калцијум глуконат

— Калцијум карбонат

— Дефлуорисани монокалцијум фосфат

— Дефлуорисани дикалцијум фосфат

— Магнезијум оксид (анхидрирани магнезијум)

— Магнезијум сулфат

— Магнезијум хлорид

— Магнезијум карбонат

— Калцијум-магнезијум фосфат

— Магнезијум фосфат

— Мононатријум фосфат

— Калцијум-натријум фосфат

— Натријум хлорид

— Натријум бикарбонат

— Натријум карбонат

— Натријум сулфат

— Калијум хлорид

2. ДРУГЕ СУПСТАНЦЕ КОЈЕ СЕ КОРИСТЕ У ИСХРАНИ ЖИВОТИЊА

Производи/споредни производи добијени ферментацијом помоћу микроорганизама чије су ћелије инактивиране или неживе:

- *Saccharomyces cerevisiae*
- *Saccharomyces carlsbergiensis*

Прилог 7.

ПРОИЗВОДИ, ОДНОСНО ДОДАЦИ У ПРОИЗВОДЊИ ХРАНЕ ЗА ЖИВОТИЊЕ КОЈИ СЕ МОГУ КОРИСТИТИ У ИСХРАНИ ЖИВОТИЊА

Адитиви у исхрани животиња морају бити одобрени у складу са посебним прописом и могу се користити у складу са прописаним условима за употребу, осим уколико није другачије прописано у овом прилогу.

1. ТЕХНОЛОШКИ АДИТИВИ

а) *Конзерванси*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
Е 200	Сорбинска киселина	-
Е 236	Мравља киселина	-
Е 237	Натријум-формиат	-
Е 260	Сирћетна киселина	-
Е 270	Млечна киселина	-
Е 280	Пропионска киселина	-
Е 330	Лимунска киселина	-

б) *Антиоксиданти*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
1b306(i)	Екстракти токоферола из биљних уља	-
1b306(ii)	Екстракти богати токоферолом из биљних уља (богат делта-токоферолом)	-

в) *Емулгатори, стабилизатори, згушњивачи, агенси за желирање*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
1c322	Лецитин	Само од сировина органског порекла Може се користити само у аквакултури као храна за животиње

г) *Везивна средства и агенси за спречавање згрудњавања*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
E 412	Гуар гума	
E 535	Натријум фероцијанид	Максимална доза 20 mg/kg NaCl обрачунатог као јон фероцијанида
E 551b	Колоидни силицијум диоксид	
E 551c	Kieselgur (дијатомејска земља, пречишћена	
1m 558i	Бентонит	
E 559	Каолинске глине , без азбеста	
E 560	Природна мешавина стеалита и хлорита	
E 561	Вермикулит	
E 562	Сепиолит	
E 566	Натролит/фонолит	
1g568	Клиноптилолит седиментног порекла	
E 599	Перлит	

д) *Адитиви за силажу*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
1k 1k236	Ензими, микроорганизми Мрављa киселина	Користи се само у производњи силаже уколико временски услови не омогућавају адекватну ферментацију. Употреба мрављe и пропионске киселине и њихових натријумових соли у производњи силаже допуштена је само када временски услови не омогућавају адекватну ферментацију
1k237	Натријум формијат	
1k280	Пропионска киселина	
1k281	Натријум пропионат	

2. СЕНЗОРНИ АДИТИВИ

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
2b	Ароматична једињења	Само екстракти из пољопривредних производа
	Castanea sativa Mill.: екстракт кестена	

3. НУТРИТИВНИ АДИТИВИ

а) *Витамини, провитамини и добро дефинисане хемијске супстанце сличног ефекта*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
3a	Витамини и провитамини	Добијени из пољопривредних производа Ако су синтетички, могу се користити само они витамини који су идентични витаминима добијеним из пољопривредних производа, и то за моногастричне животиње и животиње из аквакултуре Ако су синтетички витамини, могу се користити само витамини A, D, и E који су идентични витаминима добијеним из пољопривредних производа, и то за преживаре, уз претходно одобрење овлашћене контролне организације, на основу процене могућности да ли преживари који се узгајају методама органске производње добијају неопходне количине наведених витамина кроз редовни оброк
3a920	Бетаин, анхидрид	Само за моногастричне животиње Само природног порекла и, ако је могуће органске производње

б) *Микроелементи*

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
E1 Гвожђе		-
3b101	Гвожђе(II) карбонат (сидерит)	

3b103	Гвожђе(II) сулфат монохидрат	
3b104	Гвожђе(II) сулфат хептахидрат	
3b201 3b202 3b203	Калијум јодид Калцијум јодат, анхидровани Обложени гранулисани калцијум јодат анхидровани	-
3b301 3b302 3b303 3b304 3b305	Кобалт (II) ацетат тетрахидрат Кобалт (II) карбонат Кобалт (II) карбонат хидроксид (2:3) монохидрат Обложени гранулисани кобалт (II) карбонат Кобалт (II) сулфат хептахидрат	-
3b402 3b404 3b405 3b409	Бакар(II) карбонат дихидрокси монохидрат Бакар(II) оксид Бакар(II) сулфат пентахидрат Dибакар хлорид трихидроксид (TBCC)	-
3b 502 3b 503	Манган(II) оксид Манган сулфат, монохидрат	-
3b603 3b604 3b605 3b609	Цинк оксид Цинк сулфат хептахидрат Цинк сулфат монохидрат Цинк хлорид хидрокси монохидрат (ТБЗЦ)	
3b701	Натријум милибдат дихидрат	
3b801 3b810, 3b811, 3b812, 3b813 и 3b817	Натријум селенит Селенизирани инактивисани квасац	

4. ЗООТЕХНИЧКИ АДИТИВИ

Идентификациони број или функционална група	Супстанца	Опис, услови за употребу
4a, 4b, 4c и 4d	Ензими и микроорганизми у категорији „зоотехнички адитиви”	

4827020.0116.7/10

Прилог 8.

СРЕДСТВА ЗА ЧИШЋЕЊЕ И ДЕЗИНФЕКЦИЈУ

1. Средства за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за производњу риба и других водених организама

1.1. У складу са националним прописима, а посебно са прописом којим се уређује коришћење биоцидних производа, средства за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за производњу риба и других водених организама који се користе када у њима нема риба и других водених организама могу садржати следеће активне супстанце:

- озон
- натријум хипохлорит
- калцијум хипохлорит
- калцијум хидроксид
- калцијум оксид
- каустична сода
- алкохол
- бакар сулфат
- калијум перманганат
- смесу семенки чаја припремљену од семенки самоникле камелије (коришћење ограничено на производњу шкампа)
- мешавину калијум пероксомоносулфата и натријум хлорида за производњу хипохлорне киселине.

1.2. У складу са националним пописима, а посебно са прописом којим се уређује коришћење биоцидних производа, производи за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за производњу риба и других водених организама и морских трава које се користе у присуству риба и других водених организама могу садржати следеће активне супстанце:

- кречњак (калцијум карбонат) за контролу pH
- доломит за корекцију pH (коришћење ограничено на производњу шкампа)
- натријум хлорид
- водоник пероксид
- натријум перкарбонат
- органске киселине (сирћетна киселина, млечна киселина, лимунска киселина)
- хуминска киселина
- пероксисирћетна киселина

— персирћетна и пероктанска киселина

— јодоформ (само за икру).

2. Средства за чишћење и дезинфекцију опреме и објеката за сточарску производњу су:

— калијумов и натријумов сапун

— вода и пара

— кречно млеко

— креч

— негашен креч (калцијум-оксид)

— натријум хипохлорит (нпр. течни избељивач)

— каустична сода

— каустична поташа

— водоник пероксид

— биљне природне есенције

— лимунска, персићетна, мрављa, млечна, оксална и сирћетна киселина

— алкохол

— азотна киселина (млекарска опрема)

— фосфорна киселина (млекарска опрема)

— формалдехид

— производи за чишћење и дезинфекцију вимена и опреме за мужу

— натријум карбонат.

Прилог 9.

САСТОЈЦИ, АДИТИВИ И ПОМОЋНЕ СУПСТАНЦЕ КОЈЕ СЕ КОРИСТЕ У ПРЕРАДИ СИРОВИНА ДОБИЈЕНИХ МЕТОДАМА ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ, КВАСЦА И ПРОИЗВОДА ОД КВАСЦА

1. АДИТИВИ, УКЉУЧУЈУЋИ НОСАЧЕ

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 153	Биљни угаљ		X	Ashy козији сир Morbier сир
Е 160b(*)	Анато Биксин, Норбиксин		X	Сир *Red Glouchester* Сир *Double Glouchester* Сир Чедар Сир *Mimolette*
Е 170	Калцијум-карбонат	X	X	Забрањена употреба као агенса за бојење или обогаћивање хране калцијумом
Е 220	Сумпор-диоксид	X	X (само за медови-ну)	У воћним винима (**) и медовини без додатог шећера: 100 mg/l (***)
Е 224	Калијум - метабисулфит	X	X (само за медо-вину)	У воћним винима (**) и медовини без додатог шећера: 100 mg/l (***)
Е 223	Натријум - метабисулфит		X	Ракови

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 250 или	Натријум нитрит		X	За производе од меса[(1)] Може се употрбљавати ако се Министарству достави доказ да не постоји ниједно друго технолошко решење које би обезбедило исте гаранције и/или омогућило одржавање специфичних карактеристика производа. Не у комбинацији са Е 252 Оквирна улазна количина изражена као $NaNO_2$: 80 mg/kg Максимална резидуална количина изражена као $NaNO_2$: 50 mg/kg
Е 252	Калијум нитрат		X	За производе од меса месне производе[(1)] Може се употрбљавати ако се Министарству достави доказ да не постоји ниједно друго технолошко решење које би обезбедило исте гаранције и/или омогућава одржавање специфичних карактеристика производа. Не у комбинацији са Е 250 Оквирна улазна количина изражена као $NaNO_3$: 80 mg/kg Максимална резидуална количина изражена као $NaNO_3$: 50 mg/kg
Е 270	Млечна киселина	X	X	-
Е 290	Угљен-диоксид	X	X	-
Е 296	Јабучна киселина	X		-

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 300	Аскорбинска киселина	X	X	Производи од меса[(1)]
Е 301	Натријум аскорбат		X	Производи од меса[(1)] у вези са нитратима и нитритима
Е 306(*)	Екстракт са високим садржајем токоферола	X	X	Антиоксидант
Е 322(*)	Лецитин	X	X	Произвои од млека[(1)] Само ако је добијен од сировине из органске производње, а од 1. јануара 2022. године из органске производње
Е 325	Натријум - лактат		X	Производи од меса и млека
Е 330	Лимунска киселина	X	X	
Е 331	Натријум-цитрат	X	X	
Е 333	Калцијум цитрати	X		
Е 334	Винска киселина (L(+)–)	X	X (само за медо-вину)	Прехрамбени производи животињског порекла: медовина
Е 335	Натријум тартарати	X		
Е 336	Калијум тартарати	X		
Е 341 (i)	Монокалцијум-фосфати	X		Средство за раст код самонарастајућег брашна

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 392(*)	Екстракт рузмарина	X	X	Добијен од рузмарина из органске производње
Е 400	Алгинска киселина	X	X	Производи од млека (1)
Е 401	Натријум-алгинат	X	X	Производи од млека (1)
Е 402	Калијум-алгинат	X	X	Производи од млека (1)
Е 406	Агар	X	X	Производи од млека и меса месни производи (1)
Е 407	Карагенан	X	X	Производи од млека (1)
Е 410(*)	Гума из семена рогача (Каруба гума)	X	X	Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 412(*)	Гуар гума	X	X	Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 414(*)	Арапска гума	X	X	Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 415	Ксантан гума	X	X	Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 417	Тара гума у праху	X	X	Згушњивач Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 418	Гелан гума	X	X	Само облик са високим уделом ацила Само ако је добијена из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 422	Глицерол	X		Само биљног порекла За биљне екстракте и ароме Само ако је добијен из органске производње- примењује се од 1. јануара 2022. године
Е 440(*)(i)	Пектин	X	X	Производи од млека [(1)]
Е 464	Хидроксипропилметил-целулоза	X	X	Инкапсилирајући материјал за производњу капсула
Е 500	Натријум-карбонати	X	X	
Е 501	Калијум-карбонати	X		
Е 503	Амонијум-карбонати	X		
Е 504	Магнезијум-карбонати	X		
Е 509	Калцијум-хлорид		X	Коагулација млека
Е 516	Калцијум-сулфат	X		Носач
Е 524	Натријум-хидроксид	X		Површинска обрада „Laugengebäck” и регулација киселости у аромама органског порекла

Е број	Назив	Припрема хране		Посебни услови
		Биљног порекла	Животи-њског порекла	
Е 551	Силицијум-диоксид	X	X	За зачинско биље и зачине у сувом прашкастом облику Ароме и пропилис
Е 553b	Талк	X	X	Као средство за облагање месних производа
Е 901	Пчелињи восак	X		Као средство за глазирање само у посластицама Пчелињи восак из органске производње.
Е 903	Карнауба восак	X		Као средство за глазирање за посластице Као ублажавајућа метода обавезног екстремно хладног третмана воћа као карантинске мере против штетних организама Само ако је добијен од сировина из органске производње
Е 938	Аргон	X	X	
Е 939	Хелијум	X	X	
Е 941	Азот	X	X	
Е 948	Кисеоник	X	X	
Е 968	Еритритол	X	X	Само ако је добијен из органске производње без употребе технологије размене јона

Напомене:

(1) Ограничење се односи само на производе животињског порекла.

(*) Прехрамбени адитиви означени звездицом у колони Е број рачунају се као састојци пољопривредног порекла за потребе члана 120. став 4. овог правилника

(**) У овом контексту „воћно вино” је дефинисано као вино направљено од осталог воћа, осим грожђа (укључујући јабуково вино и пенушави крушковац).

(***) Максималне концентрације доступне из свих извора, изражене као SO_2 у mg/l.

2. ДОЗВОЉЕНЕ ПОМОЋНЕ СУПСТАНЦЕ И ДРУГИ ПРОИЗВОДИ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ПРЕРАДУ СИРОВИНА КОЈЕ СУ ДОБИЈЕНЕ МЕТОДАМА ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Назив	Припрема хране биљног порекла	Припрема хране животињског порекла	Посебни услови
Вода	X	X	Вода за пиће --уређена позитивним прописима
Калцијум-хлорид	X		Коагулант
Калцијум-карбонат	X		
Калцијум-хидроксид	X		
Калцијум-сулфат	X		Коагулант
Магнезијум-хлорид (или nigari)	X		Коагулант
Калијум-карбонат	X		Сушење грожђа
Натријум-карбонат	X	X	
Млечна киселина		X	За регулисање pH вредности у сланом раствору који се користи у производњи сира (1)
L(+) Млечна киселина добијена ферметацијом	X		За припрему екстракта биљних беланчевина
Лимунска киселина	X	X	
Натријум-хидроксид	X		Производња шећера Производња уља, искључујући производњу маслиновог уља, за припрему екстракта биљних беланчевина

Назив	Припрема хране биљног порекла	Припрема хране животињског порекла	Посебни услови
Сумпорна киселина	X	X	Производња желатина (1) Производња шећера (2)
Хлороводонична киселина		X	Производња желатина За регулисање pH вредности сланог раствора који се користи у производњи сира: Гауда, Едамер, Maasdammer, Boerenkaas, Friese и Leidse Nagelkaas
Екстрат јечма	X		Само за антимикробну намену у производњи шећера
Екстрат пињоле	X		Само за антимикробну намену у производњи шећера. Ако је могуће из органске производње
Амонијум-хидроксид		X	Производња желатина
Водоник-пероксид		X	Производња желатина
Угљен-диоксид	X	X	
Азот	X	X	
Етанол	X	X	Растварач
Танинска киселина	X		Средство за филтрирање
Албумин беланцета	X		
Казеин	X		
Желатин	X		
Желатин из рибљег мехура (isinglass)	X		
Биљна уља	X	X	Средства за подмазивање, глазирање

Назив	Припрема хране биљног порекла	Припрема хране животињског порекла	Посебни услови
			или анти-пенушави агенс Само ако је добијен од органских производа
Силицијум-диоксид гел или колоидни раствор	X		
Активни угаљ	X		
Талк	X		У складу са специфичним критеријумима чистоће за прехрамбене адитиве Е 553b
Бентонит	X	X	Средство за згушњавање медовине (1)
Целулоза	X	X	Производња желатина (1)
Дијатомејска земља	X	X	Производња желатина (1)
Перлит	X	X	Производња желатина (1)
Љуска лешника	X		
Пиринчано брашно	X		
Пчелињи восак	X		Агенс за ослобађање Пчелињи восак из органске производње
Карнауба восак	X		Агенс за ослобађање Само ако је добијен од органских производа
Сирћетна киселина/сирће		X	Само ако је добијена из органске производње За прераду рибе и добијена природном ферметацијом Сирћетна киселина добијена од или помоћу

Назив	Припрема хране биљног порекла	Припрема хране животињског порекла	Посебни услови
			ГМО није дозвољена
Тиамин хидрохлорид	X	X	Само за употребу у преради воћних вина, укључујући јабуково вино, пенушави крушковац и медовину
Диамониум фосфат	X	X	Само за употребу у преради воћних вина, укључујући јабуково вино, пенушави крушковац и медовину
Дрвена влакна	X	X	Дрвна сировина треба да потиче од стабла које је посечено на одржив начин и чија је сеча одобрена. Употребљено дрво не сме садржати токсичне компоненте (третриано након сече, или садржи природне токсине или токсине из микроорганизама)

Напомене:
(1) Ограничење се односи само на производе животињског порекла.
(2) Ограничење се односи само на производе биљног порекла.

3. ДОЗВОЉЕНИ ДОДАЦИ КОЈИ СЕ КОРИСТЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ КВАСЦА И ПРОИЗВОДА ОД КВАСЦА У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ

Назив	Основни квасац	Квасац слаткиши/ припрема	Посебни услови
Калцијум хлорид	X		
Угљен диоксид	X	X	
Лимунска киселина	X		За регулацију pH у производњи квасца
Млечна киселина	X		За регулацију pH у производњи квасца
Азот	X	X	
Кисеоник	X	X	
Кромпиров скроб	X	X	За филтрацију

			Само када је добијен из органске производње
Натријум карбонат	X	X	За регулацију pH
Биљна уља	X	X	Средства за подмазивање, глазирање или анти-пенушави агенс Само када је добијен из органске производње

4827020.0116.7/12

Прилог 10.

ДОЗВОЉЕНИ САСТОЈЦИ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ПОРЕКЛА КОЈИ НИСУ ПРОИЗВЕДЕНИ МЕТОДАМА ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ

1. Непрерађени биљни производи, као и производи добијени од њих

1.1. Јестиво воће, коштуњаво воће и семенке:

Жир	*Quercus spp.*
Кола орах	*Cola acuminata*
Огрозд	*Ribes uva-crispa*
Маракуја (passion fruit)	*Passiflora edulis*
Малине (сушене)	*Rubus idaeus*
Црвене рибизле (сушене)	*Ribes rubrum*

1.2. Јестиви зачини и биље:

Бибер (Peruvian)	*Schinus molle L.*
Семе рена	*Armoracia rusticana*
Галанга	*Alpinia officinarum*
Цветови шафрана	*Carthamus tinctorius*
Поточарка	*Nasturtium officinale*

1.3. Остало:

Алге, укључујући и морске траве, дозвољене у конвенционалној припреми хране

2. Биљни производи

2.1. Масти и уља биљног порекла, рафинисани или нерафинисани, хемијски немодификовани, изузев следећих:

Какао	*Theobroma cacao*
Кокос орах	*Cocos nucifera*
Маслина	*Olea europaea*
Сунцокрет	*Helianthus annuus*
Палма	*Elaeis guineensis*
Уљана репица	*Brassica napus, rapa*
Шафран	*Carthamus tinctorius*
Сусам	*Sesamum indicum*
Соја	*Glycine max*

2.2. Следећи шећери, скроб и други производи од житарица и кромпира:

Фруктоза
Пиринчана љуска
Бесквасни хлеб
Скроб из пиринча и кукуруза, хемијски немодификованог

2.3. Остало:

Протеини грашка *Pisum spp.*
Рум, добијен само из сока шећерне трске
Кирш припремљен на бази воћа и арома

3. Животињски производи

Водени организми који не потичу из аквакултуре дозвољени у припреми хране која није добијена методама органске производње:

Желатин
Сурутка у праху „herasuola”
Црева

Прилог 11.

ПРОИЗВОДИ И СУПСТАНЦЕ КОЈИ СУ ДОЗВОЉЕНИ ЗА УПОТРЕБУ У ОРГАНСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ ПРОИЗВОДА ИЗ СЕКТОРА ВИНА

Врста употребе према Правилнику о енолошким поступцима и енолошким средствима за производњу шире, вина и других производа(„Службени гласник РС”, бр. 26/15, 93/15, 41/17 и 84/18; у даљем тексту: Правилник)	Назив производа или суспстанце	Посебни услови и ограничења примене у оквиру услова и органичења наведених у посебном пропису којим је регулисана дата област
Проветравање (аерација) или употреба гасовитог кисеоника (оксигенација), Према Прилогу 2. тачка 1.1 Правилника	— ваздух — гасовити кисионик	-
Центрифугирање и филтрирање Према Прилогу 2. тачка 1.3 Правилника	— перлит — целулоза — дијатомејска земља	Примена само као инертно средство за филтрацију
Употреба ради стварања инертне атмосфере и обрада производа без присуства ваздуха Према Прилогу 2. тачка 1.4 Правилника	— угљен диоксид — азот — аргон	-
Употреба квасаца за производњу вина, сувог или у суспензији са вином; Према Прилогу 2. тачка 1.5 Правилника и Употреба препарата од ћелијских опни квасаца; Према Прилогу 2. тачка 1.14 Правилника	— Квасци * — Ћелијске опне квасаца	-

Код сувих вина, употреба свежег, неразређеног и здравог талога који садржи квасце из недавне винификације сувог вина. Према Прилогу 2. тачка 1.20 Правилника		
Коришћење једне или више супстанци, уз могући додатак микрокристалне целулозе као помоћне супстанце, ради подстицања размножавања квасаца Према Прилогу 2. тачка 1.6 Правилника	— диамонијум фосфат — тиамин хидрохлорид — аутолизовани зидови квасца	-
Употреба одређених супстанци Према Прилогу 2. тачка 1.7 Правилника	— сумпор диоксид — калијум бисулфит или калијум метабисулфит	(1) Садржај укупног сумпор диоксида у вину за непосредну људску потрошњу не може да буде већи од: — 100 mg/l за црвено вино, ако је садржај шећера мањи од 2 g/l; — 150 mg/l за бело и розе вино, ако је садржај шећера мањи од 2 g/l. (2) За сва остала вина, максимални садржај укупног сумпор диоксида се смањује за 30 mg/l од прописаног посебним прописом о квалитету тих вина и дозвољеним енолошким поступцима.
Обрада угљем за енолошку употребу Према Прилогу 2. тачка 1.9 Правилника	— угаљ за енолошку употребу	-
Бистрење помоћу једне или више супстанци за енолошку употребу Према Прилогу 2. тачка 1.10 Правилника	— јестиви желатин* — биљни протеини из пшенице или грашка*	-

	— рибљи мехур* — албумин из јаја* — танини* — протеини из кромпира* — протеински екстракти квасца * — казеин и калијум казеинат — хитозан изолован од Aspergillus niger, — силицијум диоксид — бентонит — пектолитички ензими	
Докисељавање Према Прилогу 2. тачка 1.12 Правилника	— млечна киселина — L(+) винска киселина	-
Откисељавање Према Прилогу 2. тачка 1.13 Правилника	— L(+) винска киселина — калцијум карбонат — неутрални калијум тартарат — калијум бикарбонат	-
Употреба млечних бактерија Према Прилогу 2. тачка 1.16 Правилника	— млечне бактерије	-
Додавање L аскорбинске киселине Према Прилогу 2. тачка 1.18 Правилника	— L аскорбинска киселина	-
Пенушање Према Прилогу 2. тачка 1.21 Правилника	— азот	-
Додавање угљен диоксида Према Прилогу 2. тачка 1.22 Правилника	— угљен диоксид	-

Додавање лимунске киселине за стабилизацију вина Према Прилогу 2. тачка 1.23 Правилника	—	лимунска киселина	-
Додавање танина Према Прилогу 2. тачка 1.24 Правилника	—	танини *	-
Додавање метавинске киселине Према Прилогу 2. тачка 1.26 Правилника	—	метавинска киселина	-
Употреба гумиарабике Према Прилогу 2. тачка 1.27 Правилника	—	гумиарабика *	-
Употреба супстанци ради поспешивања таложења тартарата Према Прилогу 2. тачка 1.29 Правилника	—	калијум битартарат	-
Употреба супстанци ради уклањања недостатака у погледу укуса или мириса вина Према Прилогу 2. тачка 1.30 Правилника	—	бакар цитрат	-
Додавање манопротеина квасаца како би се постигла стабилност тартарата и протеина у вину Према Прилогу 2. тачка 1.33 Правилника	—	манопротеини квасца	
Употреба храстове струготине („чипс”) у производњи и одлежавању вина, укључујући и ферментацију свежег грожђа и шире Према Прилогу 2. тачка 1.36 Правилника	—	храстова струготина („чипс”)	-
Употреба калијум алгината Према Прилогу 2. тачка 1.37 Правилника	—	калијум алгинат	-

Обрада употребом хитозана изолованог од Aspergillus niger Према Прилогу 2. тачка 1.41 Правилника	— хитозан изолован од Aspergillus niger	
Употреба инактивираних квасаца Према Прилогу 2. тачка 1.45 Правилника	— инактивирани квасац	

Напомена:
*Ако је могуће добијени од сировина из органске производње.

4827020.0116.7/14

Прилог 12.

ИЗГЛЕД НАЦИОНАЛНОГ ЗНАКА

ПРОИЗВОД
ИЗ ПЕРИОДА
КОНВЕРЗИЈЕ

4827020.0116.7/15